

OSAAMISEN VAIHTOA JA RAJOJEN YLITTÄMISTÄ

Xamkin Venäjä-osaamisen
kehittäminen 2017–2020

Katri Ryttyläinen-Korhonen, Arja Haikara (toim.)

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Katri Ryttyläinen-Korhonen, Arja Haikara (toim.)

OSAAMISEN VAIHTOA JA RAJOJEN YLITTÄMISTÄ

Xamkin Venäjä-osaamisen
kehittäminen 2017–2020

XAMK KEHITTÄÄ 143

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MIKKELI 2021

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Getty Images

Taitto ja paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-326-6 (PDF)

ISSN: 2489-3102 (verkko)

julkaisut@xamk.fi

LUKIJALLE

Kansainvälisen toiminnan tulee läpäistä koko korkeakoulu: koulutus, TKI ja tukipalvelut. Näin todetaan opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjauksissa (2017–2025). Linjauksissa myös todetaan, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatu syntyy aidosti kansainvälisestä ja rohkeasti uudistuvasta korkeakoulu yhteistyöstä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle, Xamkille, Venäjä-yhteistyö on tärkeää. Xamk on strategiassaan viimeisen neljävuotisen sopimuskauden painottanut, että se organisaationa ymmärtää Venäjän kulttuuria ja toiminnassaan hyödyntää Venäjän läheisyyttä. Xamk on halunnut olla vahva käytännön Venäjä-osaaja.

Ammattikorkeakoulun kehittämistoimien tavoitteena on tutustuttaa Venäjää yhteistyökumppanina korkeakoulun sisällä. Lisäksi tavoitteena on madaltaa kynnyksiä ryhtyä yhteistyöhön venäläisten kanssa sekä lisätä Xamkin tunnettua Venäjä-osaajana. Xamkin yhteistyö Venäjälle ja venäläisten kanssa on edistänyt koulutuksen ja tutkimuksen sekä koko korkeakoulu yhteisön kansainvälistymistä. Venäjä-osaamisen kehittämistyö tiivistyi vuoden 2020 lopussa koulutusalan suomalais-venäläiseen loppuseminaariin, jonka antia on koottu tähän julkaisuun. Lisäksi julkaisussa tehdään yleiskatsaus Xamkin Venäjä-osaamisen kehittämistoimiin vuosina 2017–2020 erityisesti koulutuksen näkökulmasta.

Pärjätäkseen tulevaisuudessa korkeakoulun tulee olla kansainvälinen. Siksi Xamkin uudistuneessa strategiassa vuoteen 2030 kansainvälisyys nähdään elinvoimatekijänä. Xamk suuntaa tulevaisuuden koulutusvientiään myös Venäjälle. Työn alla ovat esimerkiksi mikrokurssit Venäjän markkinoille. Tämä julkaisu on tarkoitettu kaikille Venäjästä ja Venäjä-yhteistyöstä kiinnostuneille. Toivomme, että julkaisu innostaa ja rohkaisee käynnistämään, laajentamaan ja kehittämään yhteistyötä Venäjälle ja venäläisten kumppaneiden kanssa.

Katri Ryttyläinen-Korhonen, TtT, EMBA, koulutusalojohtaja

Arja Haikara, FM, kansainvälisten asioiden asiantuntija

Mikkelissä 19.2.2021

KIRJOITTAJAT

IRINA BAKHTINA, PhD, Dean

The St. Petersburg Center of Postgraduate Medical Education

ЕЛЕНА БОГДАНОВА, к.п.н., доцент, проректор

ГАУ ДПО РК «Карельский институт развития образования»

ОЛЬГА ДЬЯЧКОВА, ректор

ГАУ ДПО РК «Карельский институт развития образования»

LARISA GARDEROBOVA, PhD, Head of scientific department

The St. Petersburg Center of Postgraduate Medical Education

ELENA GODOVYKH, Vice Director on Development

The St. Petersburg Center of Postgraduate Medical Education

ARJA HAIKARA, FM, kansainvälisten asioiden asiantuntija,

Venäjä ja venäjänkieliset maat

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

MARJA-LIISA KAKKONEN, KTT, KT, kansainvälisten asioiden päällikkö

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

MARKKU KANGASPURO, FT, johtaja

Aleksanteri-instituutti

MARI KILPELÄINEN, KM, luokanopettaja, rehtori

Itä-Suomen koulu

KARI LEHTOLA, KM, opetustoimen ylitarkastaja

Itä-Suomen aluehallintovirasto

MATTI MALINEN, FM, pääsihteeri

Mikkelin yliopistokeskus

RIITTA MUTRU, FM, rehtori

Kuusankosken lukio

KATRI RYTTYLÄINEN-KORHONEN, TtT, EMBA, koulutusala johtaja

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

SISÄLTÖ

LUKIJALLE.....	3
KIRJOITTAJAT	4

OSA I

VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN XAMKISSA

XAMKIN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN OPINTOJEN NÄKÖKULMASTA.....	7
Katri Ryttyläinen-Korhonen & Arja Haikara	
XAMKIN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN YHTEISTYÖN NÄKÖKULMASTA	16
Katri Ryttyläinen-Korhonen & Arja Haikara	

OSA II

NÄKÖKULMIA KANSAINVÄLISYYTEEN 2020 -SEMINAARIN ANTIA

RAJAT YLITTÄVÄ OSAAMISEN VAIHTOKAUPPA ON SE KAUPPA, JOKA KANNATTA.....	26
Kari Lehtola	
KANSAINVÄLISESTÄ KOULUSTA MAAILMALLE	35
Mari Kilpeläinen	
МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО	38
Таисия Колобук	
KUUSANKOSKEN LUKION JA PIETARIN KOULUN NRO 227 YHTEISTYÖ.....	41
Riitta Mutru	
МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ НОВЫХ ВЫЗОВОВ	45
Дьячкова Ольга Юрьевна & Богданова Елена Геннадьевна	
MIKKELIN YLIOPISTOKESKUS – Miten kolmen yliopiston konsortio toimii?.....	49
Matti Malinen	
INTERNATIONALIZATION OF MEDICAL EDUCATION – Experience in successful cooperation.....	53
Irina Bakhtina, Larisa Garderobova & Elena Godovykh	
KORKEAKOULUJEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN DIGITAALISESTI.....	57
Marja-Liisa Kakkonen	
YHTEISTYÖN PAIKAT JA TEKIJÄT	62
Markku Kangaspuro	

OSA I

VENÄJÄ-OSAAMISEN
KEHITTÄMINEN XAMKISSA

XAMKIN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN OPINTOJEN NÄKÖKULMASTA

Katri Ryttyläinen-Korhonen & Arja Haikara

JOHDANTO

Kuluneen nelivuotiskauden ajan Xamk on strategiassaan painottanut Venäjän merkitystä. Tavoite on, että Xamk organisaationa ymmärtää Venäjän kulttuuria ja toiminnassaan hyödyntää Venäjän läheisyyttä. Xamk haluaa olla käytännöissään vahva Venäjä-osaaja. Venäjä-osaaminen on strategian poikkileikkaava teema, joka kytkeytyy kaikkeen korkeakoulun toimintaan: opetuksesta tutkimukseen, kehittämiseen ja aina palvelutoimintaan saakka. Venäjä-toiminnot ovat osa korkeakoulun kansainvälisiä toimintoja.

Tämän artikkelin tarkoituksena on kuvata Xamkin Venäjä-osaamisen kehittämistoimia sopimuskaudella 2017–2020. Kehittämistoimet liittyvät opintoihin sekä tutkintokoulutuksessa että jatkuvan oppimisen koulutustarjonnassa, kieliopintoihin ja Venäjä-opintoihin. Artikkelin kuvaus ei ole kokonaisuudessaan tyhjentävä, vaan tavoitteena on paremminkin antaa kuva, miten Venäjä-osaaminen näkyy Xamkissa tarjottavissa opinnoissa.

VENÄJÄ-OSAAMISEN SISÄLTYTTÄMINEN XAMKIN OPETUSSUUNNITELMIIN

Venäjä on ollut Xamkin koulutusten opetussuunnitelmissa ns. matriisitoimintona. Näin ollen se näkyi opetussuunnitelmassa kaikkien opiskelijoiden valittavissa olevien Venäjä-opintojen (sisältävät useita opintojaksoja) lisäksi koulutuskohtaisissa valinnoissa. Jokainen tutkinto-ohjelma määritteli itsenäisesti, miten Venäjä nostettiin esiin matriisitoimintona koulutuksen opetussuunnitelmassa. Venäjä on mahdollisuutena jokaiselle ammattikorkeakoulun opiskelijalle sekä oman alan opinnoissa että erillisinä täydentävinä opintoina, joilla opiskelija voi profiloida tutkintoaan. (Xamk s.a.) Venäjä-opinnoissa korostetaan yleissivistystä ja venäläisyyden ymmärtämistä. Opinnoissa tutustutaan venäläiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin, toimintatapoihin ja arvomaailmaan. Lisäksi valittavina opintojaksoina ovat Kieli- ja kulttuurikylypy, Omaan toimialaan perehtyminen Venäjällä sekä Oman alan Venäjä-projekti. Venäjä-osaamisen integroiminen opetussuunnitelmiin tähtää siihen, että jokaiselle opiskelijalle muodostuu käsitys oman alansa Venäjä-osaamisesta. (Haikara 2017.)

Venäjä-osaamisen tavoitteet laativat Venäjä-osaamisen asiantuntijoista koottu työryhmä. Tavoitteet esitetään kahdella tasolla (taulukko 1). Kaikille yhteinen ydinosaaminen tarkoittaa osaamista, joka jokaisen opiskelijan tulee teemasta hallita. Täydentävä osaaminen taas on edellisen lisäksi valittavissa olevaa osaamista. Se toteutuu kaikille tarjolla olevissa Venäjä-opinnoissa. Tutkinto-ohjelmat päättivät, mihin moduuleihin ja opintojaksoihin Venäjään liittyvät ydinosaamisen tavoitteet sijoitetaan, sekä niiden ajoitukset. Tutkinto-ohjelmien oli mahdollista saada Venäjä-asiantuntijoilta sparrausta osaamistavoitteiden laadintaan. (Xamk s.a.)

Taulukko 1. Venäjä-osaamisen osaamistavoitteet (mukaillen Xamk s.a.)

Osaamisen taso	Matriisitoiminnon tavoitteet	Moduuli(t), johon joihin tavoitteet sijoitetaan
Taso 1. Kaikille yhteinen ydinosaaminen (koulutukset määrittävät)	Opiskelija tunnistaa oman alansa tapoja tehdä yhteistyötä venäläisten kanssa tuntee venäläisiä toimintatapoja ja toimintakulttuuria ymmärtää venäläistä yhteiskuntaa ja sen muutoksia.	Koulutukset määrittävät opintojaksot
Taso 2. Täydentävä osaaminen	Opiskelija osaa toimia yhteistyössä alansa venäläisen kumppanin tai venäläisen asiakkaan kanssa tuntee omaa toimialaansa venäläisessä yhteiskunnassa osaa soveltaa oman alansa Venäjä-toimijoiden tuottamaa tietoa.	Venäjä-opinnot

Venäjä-osaamisen onnistuneesta integroimisesta opintojaksojen toteutuksiin voidaan esittää seuraavat esimerkit:

- Ammatillinen kasvu -opintojakson lähiopetuksessa käydään keskustelua, millaista Venäjä-osaamista sairaanhoitajan ammatissa ja osaamisessa tarvitaan
- Kulttuurierot työelämässä, case Venäjä -luento (2 h)
- Sovelluskehitys liiketoimintana -opintojakson lähiopetuksessa (4 h) toteutetaan Venäläiset asiakkaina ja yhteistyökumppaneina -työpaja
- Sosiaalipalvelujen tuottaminen ja palveluinnovaatiot -opintojaksossa toteutetaan yhteiskehittämisprojekti, jossa tutustutaan Venäjään orientaatiomateriaalin avulla sekä käytetään kokonainen päivä kehittämiseen ja haasteeseen vastaamiseen
- Asiakas palvelujen keskiössä -opintojaksossa on 1 op:n osuus, jossa käsitellään eri menetelmin venäläisiä asiakkaina (Haikara s.a.).

VENÄJÄN KIELIOPINNOT JA VENÄJÄ-OPINNOT

Xamkissa on aloitettu venäjän kielen aktiivinen opiskelu, ja kielen asema on vakiintunut ammattikorkeakoulussa. Venäjän kielen verkko-opetustarjonnan kehittyminen on mahdollistanut kielen ja kulttuurin opiskelun kaikilla Xamkin kampuksilla. Lisääntynyt verkkotarjonta on myös kasvattanut opiskelijamääriä vuonna 2019. Lisäksi erilaiset kielenopettajien hankkeet ovat lisänneet ja monipuolistaneet tarjontaa. (Sirén-Huhtinen 2020.) Vuonna 2020 suoritettujen opintopisteiden venäjän kieliopinnoissa laskivat vajaat 200 opintopistettä. Venäjän kieliopinnoista suosituimpia ovat olleet Venäjä 1- ja Suomea venäjää puhuville -opintojaksot. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Venäjän kieliopinnojen suorittajat ja suoritettujen opintopisteet vuosina 2018–2020 (Xamkin opiskelijapalvelut 2021)

2018		2019		2020	
Opiskelijamäärä	Opintopisteet	Opiskelijamäärä	Opintopisteet	Opiskelijamäärä	Opintopisteet
148	700	201	978	244	785

Kuva 1. KV-asiantuntija markkinoimassa Venäjä-opintoja (kuva: Raine Lehkonen)

Muiden Venäjä-opintojen tarjonta laajeni vuoteen 2020 mennessä. Suosituimpia Venäjä-opinnoista olivat Logistiikka ja kuljetukset Venäjällä 1–3-, Palvelualan tapakulttuuri Venäjällä- ja Venäjän kulttuurihistorian perusteet -opintojaksot (taulukko 3).

Taulukko 3. Venäjä-opintojen suorittajat ja suoritettut opintopisteet vuosina 2018–2020 (Xamkin opiskelijapalvelut 2021)

2018		2019		2020	
Opiskelijamäärä	Opintopisteet	Opiskelijamäärä	Opintopisteet	Opiskelijamäärä	Opintopisteet
306	1 480,5	148	1 641	437	1 830

YHTEISIÄ PEDAGOGISIA KOKEILUJA

Venäjä-osaamisen kehittäminen on sisältänyt erilaisia pedagogisia kokeiluja, joista esimerkkinä tässä artikkelissa esitetään lehtori Jussi Hännisen kehittämä Live-Stream Simulation Training eli streamalaatiopedagogiikka, lehtori Marja-Liisa Sirén-Huhtisen luotsaama kielen opetukseen liittyvä tandem-opetus ja yhteiskehittäminen.

Streamalaatiopedagogiikalla tarkoitetaan simulaatiopedagogiikkaa, verkkopedagogiikkaa, osallistavaa, toiminnallista ja yhteisöllistä oppimista. Siinä voidaan hyödyntää myös pelilistämistä ja suuryhmäpedagogiikkaa. Streamalaatiopedagogiikka mahdollistaa paikkaan, osittain myös aikaan sitomattoman toiminnallisen ja osallistavan oppimisprosessin verkko-oppimisympäristössä. (Hänninen 2017; Hänninen & Bakhtina 2018.)

Käytännön esimerkkinä streamalaatiopedagogiikasta on Pietarista Saint Petersburg Postgraduate School of Nursing -oppilaitoksesta välitetty hoitotyön potilastilannestreamalaatio Kotkan kampukselle. Streamalaatio kuului lehtori Marja-Liisa Sirén-Huhtisen Terveysalan venäjä -opintojaksoon. Kotkan kampukselta simuloituun opetustilanteeseen osallistui ensihoitajaopiskelijaryhmä. Simuloidut tilanteet käsittelivät esimerkiksi injektion antamista potilaalle. Potilaana toimi ohjelmoitava nukke, joka voitiin ohjelmoida puhumaan eri kielillä. Jälkikäteen tilanne purettiin ja käsiteltiin yksityiskohtaisesti. Pietarista streamalaatiota seurasi joukko venäläisiä ylihoitajia, hallintojohtajia, eri sairaaloiden opetushoitajia, osastonhoitajia, hoitotyön lisä- ja täydennyskoulutuksen avainhenkilöitä, simulaatiokeskusten johtajia sekä hoitotyön opettajia ja opiskelijoita. Yleisöä oli lisäksi Kazakstanista. (Hänninen 2017; Hänninen & Bakhtina 2018; Sirén-Huhtinen 2018.)

Tandem-opetus on kielen opiskelua täydentävä opetusmuoto. Tandem-opetusta voi toteuttaa itsenäisesti, tai se voidaan integroida toiseen kurssiin. Tandem-opetuksen periaatteiden mukaisesti opiskelijat opettavat omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan toisilleen. Jokaiselle tunnille on usein ennakoon suunnitellut aihealueet, joista keskustellaan venäjäksi ja

suomeksi pareittain. Tandem-opetus Xamkin ja Pietarin Polyteknisen yliopiston välillä aloitettiin jo vuonna 2016. (Sirén-Huhtinen & Ihanainen 2018.)

Opiskelijakokemusten mukaan tandem-opintojen tärkeänä osana oli verkostoituminen venäläisten opiskelijoiden kanssa. Siitä koettiin olevan paljon hyötyä. Tällöin voitiin esimerkiksi keskustella sekä venäjäksi että suomeksi, mikä mahdollisti molempien osapuolten kielitaidon kehittämisen. (Sirén-Huhtinen & Ihanainen 2018.)

Yhteiskehittäminen on avointa ja tasavertaista vuorovaikutusta ja oppimista, jossa tavoitellaan yhteistä päämäärää. Yhteiskehittäminen on myös kokeilemalla oppimista. Kun yhteiskehittämiseen osallistuu erilaisista lähtökohdista olevia ihmisiä, myös näkökulmia on useita. Niitä yhdistämällä saadaan parempia tuloksia – vähemmällä enemmän. (Lampi 2019.)

Vuonna 2019 Mikkelin ja Savonlinnan kampuksilla järjestettiin kokeilukulttuurin hengessä yhteensä kolme yhteiskehittämisen tilaisuutta. Niihin osallistui yhteensä sata sosionomi-, yhteisöpedagogi- ja sairaanhoitajaopiskelijaa yhdessä tietojenkäsittelyn opiskelijoiden kanssa. Heidän tehtävänä oli aluksi tutustua venäläiseen kulttuuriin annetun materiaalin avulla. Sen jälkeen heidän piti kehittää oppimispelejä, joilla voitiin tutustua Venäjään ja havainnollistaa monikulttuurisuutta. Ryhmät tuottivat digitaalisia pelejä ja lautapelejä, joista ulkopuolinen arvioija antoi palautetta. Yhteiskehittämiseen osallistuneet opiskelijat suhtautuivat sekä Venäjään että tehtävään uteliaasti ja luovasti ja olivat valmiita oppimaan uutta. Kokemuksellinen oppiminen tuotti positiivisia elämyksiä. (Haikara ym. 2019.)

Kuva 2. Yhteiskehittämisen voittajatiimi "Criss Cross". Ryhmän opiskelijat ovat Xamkin kansalaistoiminnan ja nuorisotyön sekä tietojenkäsittelyn opiskelijoita. Kuvassa vasemmalta: Eve Malinen, Vili Antikainen, Emmi Takkinen, Veera Linkinen ja Jani Vottonen (kuva: Pekka Pulkkinen)

INTENSIIVIKURSSIT

Xamkin sosiaalialan koulutus toteutti Art-based methods in social, youth, health, and therapeutic work -intensiivikurssin yhdessä St. Petersburg State Institute of Psychology and Social Workin kanssa. Kurssi toteutettiin marraskuussa 2018. Siihen osallistui 24 opiskelijaa ja seitsemän opettajaa Venäjältä ja Suomesta. Taidetta ja kulttuuria pidetään arvokkaana osana hyvinvointia sekä sosiaali- ja terveysalan työmenetelmiä. Intensiivikurssin tavoitteena oli saada aikaan moniäänistä ja moninäkökulmaista dialogia taidelähtöisten menetelmien kautta. Dialogi mahdollistuu helposti oppimistilanteissa, joissa on mukana erilaisia, eri-ikäisiä ja erilaista sosiokulttuurista taustaa edustavia ihmisiä. (Suikkanen-Malin & Vapalahti 2019.)

Xamkin metsätalouden lehtori toteutti Venäjän metsätalouden toimintaympäristö -opintojakson yhteistyössä pietarilaisten partnereiden Saint Petersburg State Forest Technical University ja St. Petersburg State Technical University of Industrial Technologies and Design kanssa. Opintojaksoon kuului myös keväällä ja syksyllä viikon mittainen intensiivijakso Pietarissa. Vastaavasti pietarilaisille opiskelijoille kuului yksi intensiivijakso Suomessa.

Kaikilla Xamkin kampuksilla toimi henkilöstölle tarkoitettu kieliryhmä, johon liittyi intensiiviviikko Pietarissa syyslukukauden alussa. Ksenia Sharapova Xamkista opetti venäjää hyvin osaavia henkilöstön edustajia sekä venäjän opettajia. Saint Petersburg State Forest Technical Universityn venäjän kielen ja viestinnän opettaja Ljudmila Stepanova opetti venäjän kielen taidossa pitkälle kehittyneitä xamkilaisia. Intensiivijaksoon kuului myös tutustumista venäläiseen kulttuuriin. Intensiivijaksolla voidaan innostaa osaajia kiinnostumaan Venäjästä, sillä Xamkin Venäjä-osaamisen kehittyminen riippuu nimenomaan Venäjä-osaavasta henkilökunnasta. (Muotio 2017.)

Kuva 3. Peter the Great St Petersburg -polyteknisen yliopiston (IMOP) kansainvälisen koulutuksen yksikkö (kuva: Arja Haikara)

JATKUVAN OPPIMISEN KOULUTUSTARJONTA

Xamkin jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa on laajennettu koskemaan Venäjään liittyviä teemoja ja venäläisiä asiakkaita. Opinnot ovat suomeksi. Esimerkkeinä opintojaksotarjonnan Venäjään liittyvistä teemoista ovat Logistiikka ja kuljetukset Venäjälle-, Venäjän verkko-kauppa- ja Asiointi Venäjällä -opintojaksot. (Xamk Pulse s.a.)

Niin ikään venäjänkielistä jatkuvan oppimisen tarjontaa on kehitetty määrätietoisesti. Venäjänkielisinä opintoina ovat kieliopinnoina tarjolla muun muassa englannin kielen valmentavat opinnot, suomen kieltä venäläisille ja ammattienglantia terveydenhuoltohenkilöstölle. Lisäksi venäjäksi on mahdollista opiskella gerontologista hoitotyötä, ikääntyvien lääkehoitoa ja akuuttien haavojen hoitoa sekä yrittäjyyttä ja markkinointia Suomessa. Venäjänkielisiä jatkuvan oppimisen opintojaksoja on tarkoitus suunnitella lisää. (Xamk Pulse s.a.)

PÄÄTELMÄT

Xamkin päivitetystä strategiasta vuoteen 2024 kansainvälisyydellä on tärkeä arvo. Kansainvälisyydestä halutaan Xamkille nykyistä vahvempi elinvoimatekijä. Venäjä säilyy strategiassa, ja Venäjän läheisyyttä halutaan hyödyntää aiempaa enemmän. Koulutusviennistä tavoitellaan merkittävää liiketoimintaa. Opetussuunnitelmissa Venäjä-osaaminen muuttuu laajemmaksi kansainvälisyysosaamiseksi, jonka yksi tärkeä osa on Venäjä-osaaminen. Venäjä-opinnoista elinvoimaisimmat säilytetään vapaasti valittavina opintoina. Opetushallituksen TFK (Team Finland Knowledge) -ohjelma on hyvä instrumentti pedagogisten kokeilujen ja intensiivikurssien jatkamiselle. Mikrokursseja ja jatkuvan oppimisen tuotantoa laajennetaan edelleen.

Nelivuotinen sopimuskausi on luonut vakaan ja tuloksellisen perustan, josta on hyvä jatkaa uudella sopimuskaudella Venäjä-osaamisen ja -toimintojen kehittämistä.

LÄHTEET

Haikara, A. s.a. OPS2020 matriisitoimintojen, erityisesti Venäjä-osaamisen tavoitteiden toteutuminen koulutuksissa. Julkaisematon.

Haikara, A. 2017. Venäjä-osaamista kehittämään. Next 9.6.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/uutta-luomassa/venaja-osaamista-kehittamaan/> [viitattu 7.1.2021].

Haikara, A., Numento, T. & Pulkkinen, P. 2019. Yhteiskehittämisen kohteena Venäjä. READ 2/2019. Verkkolehti. Saatavissa: [Yhteiskehittämisen kohteena Venäjä | READ Xamk](#) [viitattu 11.1.2021].

Hänninen, J. 2017. Kestävää hyvinvointia ja voimaantunutta Venäjä-osaamista streama-laatiopedagogiikalla. Teoksessa Ryttyläinen-Korhonen, K. (toim.) Kehittäminen kirittää opetusta. Esimerkkejä hyvinvoinnin koulutusalan pedagogisesta kehittämisestä. Xamk Kehittää 27. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 74–84.

Hänninen, J. & Bakhtina, I. 2018. Synergy in health care through cooperation with Russian partners. Teoksessa Haikara, A. & Ryttyläinen-Korhonen, K. (toim.) Yhteistyötä, ymmärrystä ja uteliaisuutta. Venäjä-osaamista kehittämässä. Xamk Kehittää 68. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 19–31.

Lampi, M. 2019. Yhteiskehittäminen on avointa tutkimusmatkailua. READ 2/2019. Verkkolehti. Saatavissa: [Yhteiskehittäminen on avointa tutkimusmatkailua | READ Xamk](#) [viitattu 14.1.2021].

Muotio, L. 2017. Kieli- ja kulttuurikylvetystä Pietarin kesässä. Next 14.9.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/nakokulma/kieli-ja-kulttuurikylvetysta-pietarin-kesassa/> [viitattu 13.1.2021].

Sirén-Huhtinen, M.-L. 2018. Terveystieteiden venäjä Pietarissa. Next 12.2.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/yhteistyossa/terveydenhoitoalan-venajaa-pietarissa/> [viitattu 8.1.2021].

Sirén-Huhtinen, M.-L. 2020. Venäjän opiskelu oli aktiivista Xamkissa vuonna 2019. Next 6.4.2020. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/ammattitaidolla/venajan-opiskelu-oli-aktiivista-xamkissa-vuonna-2019/> [viitattu 8.1.2021].

Sirén-Huhtinen, M.-L. & Ihanainen, E. 2018. Tandemkurssilla Pietarissa. Next 27.7.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/yhteistyossa/tandemkurssilla-pietarissa/> [viitattu 8.1.2021].

Suikkanen-Malin, T. & Vapalahti, K. (toim.) 2019. The viewpoints on art-based work. Art-based methods in social, youth, health, and therapeutic work. Xamk Development 57. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154801/Xamk%20-%20The%20viewpoints%20on%20art-based%20work%20-web.pdf?sequence=4&isAllowed=y> [viitattu 12.1.2021].

Xamk. s.a. Koulutusten matriisitoimintojen kuvaus opetussuunnitelmissa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Julkaisematon.

Xamkin opiskelijapalvelut 2021. Venäjän kieliopintojen suorittajat ja suoritettut opintopisteet vuosina 2018–2020. Julkaisematon.

Xamkin opiskelijapalvelut 2021. Venäjä-opintojen suorittajat ja suoritettut opintopisteet vuosina 2018–2020. Julkaisematon.

Xamk Pulse. s.a. Training calendar. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.xamk.fi/en/openstudies/?fwp_oac_type=online-studies-en [viitattu 7.1.2021].

XAMKIN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN YHTEISTYÖN NÄKÖKULMASTA

Katri Ryttyläinen-Korhonen & Arja Haikara

JOHDANTO

Tämän artikkelin tarkoituksena on kuvata Xamkin Venäjä-osaamisen kehittämistoimia sopimuskaudella 2017–2020. Tässä artikkelissa esitetyt kehittämistoimet liittyvät toimenpiteisiin, joiden avulla Xamkissa on tehty tutuksi Venäjää ja sen kulttuuria. Toimenpiteiden avulla on tiivistetty Venäjä-toimijoiden yhteistyötä kansallisesti, edistetty yhteistyötä venäläisiin kumppanikorkeakouluihin sekä viestitty Venäjä-osaamisen kehittämisestä.

VENÄJÄ TUTUKSI

Venäjää ja Venäjä-osaamista on tehty tutuksi kampuksilla erilaisissa tapahtumissa. Siten on pyritty madaltamaan kynnystä ryhtyä yhteistyöhön venäläisten kollegoiden, opiskelijoiden ja oppilaitosten kanssa. Xamkin sisällä yhteistyötä on kehitetty yksiköiden Venäjä-yhdyshenkilöiden avulla. Venäjä-osaajien profilit on esitelty verkkosivuilla, millä toivotaan tavoitettavan Xamkin ulkopuolisia asiakkaita.

VENÄJÄ-VIIKKO

Yksi näkyvimmistä tapahtumista kampuksilla on ollut vuosittain kevätlukukaudella järjestetty Venäjä-viikko. Vuoden 2020 viikko jouduttiin perumaan covid-19-pandemian vuoksi, mutta se on tarkoitus järjestää keväällä 2021.

Venäjä-viikon aikana kullakin kampuksella on ollut sekä yhteistä että kampuksen omasta erityislaatuisuudesta kumpuavaa ohjelmaa. Yhteistä ohjelmaa ovat olleet kampusravintoiloissa viikon aikana tarjottava venäläisen keittiön ruoka, yhdellä kampuksella järjestetty asiantuntijaluento, joka on välitetty verkon kautta myös muille kampuksille, kampuskirjastoissa järjestetyt näyttelyt tai lukunurkkaus, Venäjä-tietovisa, elokuvaesitykset, haastattelut ja työpajat.

Kuva 1. Kampuskirjaston venäläisen kirjallisuuden lukunurkkaus (kuva: Arja Haikara)

Omaa kampuskohtaista ohjelmaa ovat olleet muun muassa Kotkan kampuksen henkilökunnan muodostaman Kamtsatka-bändin keikka, kuoro- ja orkesteriesitykset, kertomukset hanketyöstä ja kumppanivierailut. (Xamk. s.a.) Opiskelijat ovat osallistuneet Venäjä-viikkoon järjestämällä videokilpailun sekä suunnittelemalla ja esittämällä iltaohjelman ja kolme yhteiskehittämistilaisuutta.

YLEISÖLUENNOT JA NÄYTTELYT

Xamkissa on toteutettu vuosina 2017–2020 yleisöluentosarjaa Venäjä tänään ja huomenna. Jokaisella kampuksella on ollut vuosittain yksi luento, joka streamattiin aluksi muille kampuksille ja sittemmin verkkoon. Viimeinen luento loppuvuodesta 2020 järjestettiin kokonaan verkkoluentona. Luennoitsijoina ovat olleet muun muassa toimittajat Marja Manninen, Arja Paananen ja Jussi Konttinen, professori Arto Mustajoki, pääjohtaja Erkki Liikanen, näyttelijät Alina Tomnikov ja Ville Haapasalo sekä tubettaja Kirill Sultanshin.

Kampuksilla on järjestetty useita näyttelyitä, joilla on havainnollistettu venäläisen yhteiskunnan ja kulttuurin erilaisuutta omaamme verrattuna. Venäjä-viikkojen yhteydessä on ollut

neuvostovalmisteisten pikkuautojen näyttely, matkamuistonäyttely, näyttelyjä venäläisistä kirjailijoista, Villein pipo -näyttely, jossa oli esillä Ville Haapasalolle neulottuja ja virkattuja pipoja, sekä Pietari on rock -valokuvanäyttely pietarilaisista muusikoista ja rock-konserteista. Syksyllä 2019 Mikkelin kampuksella oli katutaidenäyttely Näkyvää näkymättömyyttä, jossa oli esillä helsinkiläistä ja pietarilaista katutaidetta ja graffiteja. Näyttelyn kävi esittelemässä Tampereen yliopistossa väitöskirjaa nuorisokulttuureista tekevä Nadezhda Vasiljeva.

YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

KANSAINVÄLINEN LIKKUVUUS

Xamk suuntautuu kansainvälisessä toiminnassaan Euroopan lisäksi valittujen yhteistyökumppaneiden kanssa Venäjälle ja Kiinaan. Eri alojen henkilöstöä ja opiskelijoita on kannustettu kansainvälisiin vaihtoihin yhteistyöoppilaitoksiin Venäjälle (taulukko 1). Covid-19-pandemia on kuitenkin hiljentänyt kansainvälisen liikkuvuuden vähäiseksi. Ennen covid-19-pandemiaa tehtiin myös korkeakouludelegaatioiden vierailuja Suomeen ja Venäjälle.

Taulukko 1. Kansainvälinen liikkuvuus, Venäjä 2017–2020 (Xamk kv-palvelut 2021)

Henkilöstöliikkuvuus	2017	2018	2019	2020
Suomesta Venäjälle	73	71	78	15
Venäjältä Suomeen	22	23	47	7
Opiskelijaliikkuvuus	2017	2018	2019	2020
Suomesta Venäjälle	19	3	4	0
Venäjältä Suomeen	5	19	34	31

Xamkin strateginen kumppani Venäjällä on ITMO University (Saint Petersburg National Research University of Information Technologies, Mechanics and Optics). Xamkin informaatioteknologian ala ja ITMO ovat allekirjoittaneet sopimuksen yhteistyöstä. Uuden sopimuksen taustalla oli pitkäaikainen yhteistyö ITMO:n kanssa sekä erityisesti yliopiston ICT-alan arvostettu osaaminen ja asema kansainvälisessä vertailussa. Kotkassa järjestettiin vuonna 2017 yhteistyössä kansainvälinen informaatioteknologian alan tieteellinen konferenssi, International Young Scientists Conference 2017, jonne oli kutsuttu nuoria tutkijoita eri puolilta maailmaa.

KAKSOISTUTKINTO- ELI DOUBLE DEGREE -OHJELMAT JA TUTKINTO-OPISKELIJAT

Kaksoistutkinnolla (double degree, DD) tarkoitetaan kahden tai useamman yhteistyökorkeakoulun yhdessä suunnittelemaa ja järjestämää koulutusta. Koulutuksen suorittanut saa tutkintotodistuksen jokaisesta yhteistyökorkeakoulusta. (Opetusministeriö 2004.) Xamkissa oli vuonna 2020 käynnissä 17 kaksoistutkinto-ohjelmaa Venäjälle. Valtaosa niistä kohden-

tui tekniikan ja liiketalouden koulutusaloille. Kolme ohjelmaa suuntautui matkailuun ja palveluliiketoimintaan. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Xamkin kaksoistutkinto-ohjelmat (double degree, DD) Venäjälle vuonna 2020 (Xamk kv-palvelut 2021)

Kaksoistutkinto-ohjelmat (double degree programs)	Yhteistyökorkeakoulu
Building Services (Mikkeli), Environmental Technology (Mikkeli), Logistics (Kotka)	Industrial University of Tyumen
Business (Kouvola), Business (Mikkeli), Information Technology (Mikkeli), Logistics (Kotka), Tourism and Hospitality Management (Mikkeli)	Kazan Innovative University n.a. V.G. Timiryasov, IEML
Tourism and Hospitality Management (Mikkeli)	Moscow State University for Tourism Industry
Building Services (Mikkeli)	Moscow State University of Civil Engineering
Building Services (Mikkeli), Environmental Engineering (Mikkeli), Logistics (Kotka)	Orenburg State University
Building Services (Mikkeli), Tourism and Hospitality Management (Mikkeli)	Peter the Great Saint-Petersburg Polytechnic
Tourism and Hospitality Management (Mikkeli)	Russian International Academy for Tourism
Building Services (Mikkeli), Environmental Technology (Mikkeli)	Samara State Technical University
Environmental Technology (Mikkeli)	St. Petersburg State University of Aerospace Instrumentation, SUAI
Building Services (Mikkeli), Environmental Technology (Mikkeli)	St. Petersburg State University of Architecture and Civil Engineering
Business Logistics (Kotka)	St. Petersburg State University of Economics, UNECON
Business (Kouvola), Business Logistics (Kotka), Environmental Technology (Mikkeli)	St. Petersburg State University of Industrial Technologies and Design
Business Logistics (Kotka), Logistics (Kotka)	St. Petersburg State University of Maritime and Inland Shipping c.a. Admiral Makarov
Building Services (Mikkeli), Environmental Technology (Mikkeli)	Ufa State Petroleum Technological University, USPTU
Building Services (Mikkeli)	Ural Federal University
Tourism and Hospitality Management (Mikkeli)	Ural State University of Economics
Building Services (Mikkeli), Environmental Technology (Mikkeli)	Volga State University of Technology, VolgaTech

VENÄJÄ-YHTEISTYÖN VERKOSTOJEN LUOMINEN

Xamk on verkostoitunut kansallisesti ja kansainvälisesti Venäjä-osaamisen asiantuntijuuden kehittämiseksi. Verkostoissa järjestetään yhteisiä tapahtumia, tehdään näkyväksi Xamkin osaamista sekä opitaan itse.

Xamk on Suomalais-Venäläisen kauppakamarin jäsen. Xamk hyödyntää kauppakamarin tuottamaa tietoa ja koulutuksia omiin tarpeisiinsa, muun muassa logistiikan alan koulutuksissaan. Xamk on niin ikään osallistunut kauppakamarin organisoimille vienninedistämismatkoille Kazaniin syksyllä 2019 ja verkossa järjestetylle virtuaalimatkalta Nizhni Novgorodiin syksyllä 2020.

Xamk on Kymenlaakson Venäjän-kaupan killan jäsen. Kilta on vapaamuotoinen yhteisö, joka kokoaa yhteen Venäjistä kiinnostuneita yrityksiä, yksityishenkilöitä ja organisaatioita. Tavoitteena on edistää kansainvälistä ilmapiiriä ja Venäjän-kauppaa Kymenlaakson alueella. Xamkin edustaja lehtori Marja-Liisa Sirén-Huhtinen on killan hallituksen jäsen. (Kymenlaakson Venäjän-kaupan killa s.a.) Killan jäsenenä Xamk ja Xamkin Venäjä-osaaminen saavat näkyvyyttä Kymenlaakson yritysten keskuudessa. Samalla Xamk verkostoituu alueen yrityselämän kanssa.

Osallistuimme ensimmäiseen Aleksanteri-foorumiin toukokuussa 2019 Helsingissä. Foorumin järjestelyistä vastasi Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Aleksanteri-instituutti. Foorumin tavoitteena oli kerätä Venäjän, itäisen Euroopan ja Euraasian alueilta aktiivisia tutkimuksen, elinkeinoelämän ja koulutuksen toimijoita sekä muiden alojen edustajia keskustelemaan yhdessä. (Jänis-Isokangas ym. 2020.) Vastasimme foorumissa Venäjä-osaaminen ammattikorkeakouluissa -työpajan järjestämisestä yhdessä Saimaan ammattikorkeakoulun (nyk. LAB-ammattikorkeakoulu) kanssa. Olemme mukana myös vuoden 2021 Aleksanteri-foorumin suunnittelutyöryhmissä yhdessä muiden merkittävien Venäjä-toimijoiden kanssa.

Suomi-Venäjä-seura on hyvä kulttuurialan yhteistyökumppani. Seurasta Xamk on saanut lainaksi elokuvia ja näyttelyitä, joita on ollut esillä Venäjä-viikkojen aikana eri kampuksilla. Suomi-Venäjä-seuran paikallisosastot ovat käyneet esittelemässä toimintaansa Venäjä-viikoilla ja järjestäneet kulttuuriohjelmia.

Kampuskaupungeista Kotka on erityisen aktiivinen Venäjä-yhteistyössä. Kotka on järjestänyt vuosittain (jo yhdeksän kertaa) oman Kotka-päivänsä Pietarissa. Xamk on siinä yhteistyökumppanina mukana. Viime vuosina olemme järjestäneet Pietarissa Kotka-päivään kytkeytyvän koulutusalan seminaarin tai työpajan.

Vuoden 2018 Kotka-päivän aikana Pietarin ja Kotkan kaupungit allekirjoittivat uuden toimenpidesuunnitelman, jossa Xamkin tavoitteena on kasvattaa kaksoistutkintojen määrää pietarilaisten korkeakoulujen kanssa (Mäenpää 2018). Vuoden 2019 Kotka-päivässä järjestettiin Xamk – International University -seminaari, jossa toimimme esille avoimen ammattikorkeakoulun toimintaa sekä viisi Kotkan ja Pietarin välistä TKI-hanketta (Kierikka 2019). Vuoden 2020 Kotka-päivä järjestettiin verkkotapahtumana, jossa Xamkin osuutena oli moderoida koulutusalan keskustelua verkkotyöpajassa (Cursor 2020).

Vuonna 2018 Xamk kutsuttiin mukaan Suomalais-venäläiseen opetusalan yhteistyöryhmään. Ryhmän perustajina ovat Itä-Suomen aluehallintovirasto ja Karjalan tasavallan opetusministeriö, jäseninä taas Itä-Suomen ja Karjalan tasavallan oppilaitoksia kaikilta kouluasteilta. Ryhmässä jaetaan kokemuksia ja parhaita käytäntöjä. Tavoitteena on kehittää sekä yhteistyötä että kunkin oppilaitoksen omaa pedagogista toimintaa. Tavoitteen saavuttamiseksi järjestetään yhteisiä tapahtumia ja vuosittainen koulutusalan seminaari. (Toimenpidesuunnitelma 2018.)

Opetusalan yhteistyöryhmän toimenpidesuunnitelman vuoden 2020 seminaarin järjesti Xamk verkkoseminaarina. Näkökulmia kansainvälisyyteen -nimisen seminaarin pääpuhujana oli Aleksanteri-instituutin johtaja Markku Kangaspuro. Hän pohti seminaariesityksessään yhteistyön paikkoja ja tekijöitä epätavallisena pandemia-aikana. Pandemiaan ja uuteen normaaliin viittasivat useat muutkin puhujat. Monet näkivät ratkaisuna digitaalisuuden ja verkkovälitteisen kommunikaation. Silti ei unohtettu sitä, että vaikka välineet vaihtuvatkin, tekijänä on aina inhimillinen ihminen. (Xamk 2020.)

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA

Venäjälle suuntautuva tutkimus- ja kehittämistoiminta on Xamkissa ollut melko vilkasta. Xamkissa tutkimus- ja kehittämistyö sijoittuu neljälle vahvuusalalle, jotka ovat Metsä, energia ja ympäristö, Kestävä hyvinvointi, Digitaalinen talous sekä Logistiikka ja merenkulku. Lähes kaikilla vahvuusaloilla on CBC Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmasta rahoitettuja hankkeita. Vuosina 2014–2020 Xamkin koordinoimia hankkeita CBC-ohjelmassa oli viisi. Niiden yhteenlaskettu budjetti on yli 3 miljoonaa euroa. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Xamkin koordinoimat CBC 2014–2020 Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmasta rahoitetut hankkeet (CBC 2014–2020 Kaakkois-Suomi–Venäjä s.a.)

Rahoitetut hankkeet (2014–2020)
Digital forest pedagogy (DIGIFOR)
Content for Cross-Cultural Events (C3E)
Development of the multidisciplinary educational, business and RDI opportunities for the Finnish-Russian automotive and motorsport industry ecosystem (Race4Scale)
Prevention and utilization of Invasive Alien Species (PURE)
King's Road Renaissance: new dimension and digital tools (King's Renaissance)

Tutkimus- ja kehittämistyö ylittää myös opetuksen kehittämishankkeisiin. Xamk on aloittanut yhteistyön Aalto-yliopiston kanssa venäjän kielen opetuksessa. Cultura-säätiö myönsi Xamkille apuraha Venäjää venäjänkielisille -hankkeeseen. Siinä tuotetaan materiaalia verkkoalustalle äidinkielenään venäjää puhuvien opiskelijoiden kielitaidon kohottamiseksi työelämän vaatimalle tasolle. (Haikara & Sirén-Huhtinen 2020.)

Toinen kielenopetukseen liittyvä verkostohanke oli Virtaa Venäjään! -hankkeeseen osallistuminen vuosina 2016–2018. Hankkeessa olivat mukana Itä-Suomen ammattikorkeakoulut (Saimaan amk (nyk. LAB-amk), Karelia-amk, Savonia-amk ja Xamk). Hankkeen tavoitteena ensimmäisessä vaiheessa oli tuottaa täydentävää opetusmateriaalia kielenopetuksen A1-tasolle. Toisessa vaiheessa materiaalista muokattiin opintojaksoja. Opintojaksoja tarjotaan kunkin ammattikorkeakoulun omina opintojaksoina. (Kosonen ym. 2018.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman KiVAKO-hankkeen (2018–2021) tavoitteena on tuottaa harvemmin opiskeltujen kielten verkkomateriaalia ja kehittää pysyvä yhteistyömalli verkko-opetustarjontaan. KiVAKO-hankkeeseen osallistuu 18 ammattikorkeakoulua ja kahdeksan yliopistoa. Hankkeessa mukana olevat Xamkin kielenopettajat ovat testanneet kehittämiensä verkkomateriaalien ja opetusjärjestelyjen toimivuutta. Hankkeessa tuotetaan opiskelumateriaalia alkeista keskitasolle (B-taso) myös venäjässä. (Ahvenainen 2020.) Venäjän kielen opettajat eri ammattikorkeakouluista ovat yhdessä suunnitelleet ja pilotoineet venäjän kielen moduulia verkkototeutuksena, ja kokemukset yhteistyöstä ovat olleet erittäin myönteisiä (Sirén-Huhtinen 2021).

PÄÄTELMÄT

Venäjä on tullut kampuksilla näkyväksi ja tutuksi erilaisin tapahtumin ja tempauksin. Niistä näkyvimpiä ovat olleet Venäjä-viikko sekä Venäjä tänään ja huomenna -yleisöluennot. Venäjä-viikkoa toteutetaan Xamkissa jatkossakin.

Tavoitteena on ollut parantaa opiskelijoiden ja henkilöstön osaamisvaihtoa Suomen ja Venäjän välillä, mutta kansainväliset suhteet sekä vuoden 2020 alussa Suomen saavuttanut covid-19-pandemia hidastivat kehitystä. Pandemian helpottaessa uskomme liikkumis- ja mahdollisuuksien palaavan entiselleen ja myös muun yhteistyön kehittyvän positiiviseen suuntaan. Xamkin tavoitteena on lisätä kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrää, missä kaksoistutkintojen merkitys on edelleen tärkeä.

Kansallisten ja kansainvälisten verkostojen luomisessa ja kehittämisessä Xamk on onnistunut kiitettävästi. Jäsenyydet järjestöissä ja yhteistyö erilaisissa verkostoissa ovat tuoneet runsaasti positiivista virettä toimintaan. Ne ovat myös lisänneet osaamista ja näkemystä Venäjä-yhteistyöstä ja venäläisestä kulttuurista sekä parantaneet Xamkin uskottavuutta käytännön Venäjä-osaajana.

Xamkin hanketoiminta venäläisten yhteistyökumppaneiden kanssa on mittavaa. CBC 2014–2020 Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmasta on rahoitettu 20 hanketta, joista viides osa hallinnoijana on Xamk. Toiminnan laaja-alaisuutta kuvaa myös se, että Xamkissa on käynnistynyt kolme venäjän kielen opetuksen kehittämishanketta yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa.

LÄHTEET

Ahvenainen, T. 2020. Korkeakoulujen yhteisen KiVAKO-kielitarjonnan koeponnistus. Next 30.6.2020. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/uutta-luomassa/korkeakoulujen-yhteisen-kivako-kielitarjonnan-koeponnistus/> [viitattu 20.1.2021].

CBC 2014–2020 Kaakkois-Suomi–Venäjä. s.a. Rahoitetut hankkeet. WWW-dokumentti. Saatavissa: [RAHOITETUT HANKKEET \(sefrcbc.fi\)](https://www.cbc.fi/rahoitetut-hankkeet) [viitattu 20.1.2021].

Cursor. 2020. On-line Kotka-päivä kiinnosti ja sai kiitosta. Tiedote 13.10.2020. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.cursor.fi/2020/10/13/on-line-kotka-paiva-kiinnosti-ja-sai-kiitosta/> [viitattu 13.1.2021].

Haikara, A. & Sirén-Huhtinen, M.-L. 2020. Venäjää venäjänkielisille – yhteistyössä Xamk ja Aalto-yliopisto. Next 29.6.2020. Verkkolehti. Saatavissa: [Venäjää venäjänkielisille – yhteistyössä Xamk ja Aalto-yliopisto - Next](https://www.next.fi/venajaa-venajankielisille-yhteistyossa-xamk-ja-aalto-yliopisto) [viitattu 13.1.2021].

Jänis-Isokangas, I., Heikkinen, J., Rossi, P. & Into, N. 2020. Mitä ensimmäinen valtakunnallinen Aleksanteri-foorumi opetti? Yhteenveto Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntijatyöryhmien keskusteluista toimenpide-ehdotuksineen. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/aleksanteri-foorumi-2019-raportti.pdf> [viitattu 13.1.2021].

Kierikka, K. 2019. Paikalliset toimijat edistävät hankkeitaan ja toimintaansa Pietarin Kotka-päivässä perjantaina. Kymen Sanomat 25.9.2019. Verkkolehti. Saatavissa: [Paikalliset toimijat edistävät hankkeitaan ja toimintaansa Pietarin Kotka-päivässä perjantaina - Kymen Sanomat](https://www.kymen.fi/aika/2019/09/25/paikalliset-toimijat-edistavat-hankkeitaan-ja-toimintaansa-pietarin-kotka-paivassa-perjantaina) [viitattu 13.1.2021].

Kosonen, R., Hyttinen, R., Sirén-Huhtinen, M.-L., Haikara, A. & Löf, M.-E. 2018. Virtaa Venäjään 2 – Loimme yhdessä viisi venäjän kielen verkko-opintojaksoa. Teoksessa Koivunen, M. & Korvenpää, U. (toim.) Tehdään tulevaisuus yhdessä! Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät 4.–5.10.2018 Xamkissa Mikkeliissä. Xamk Kehittää 50. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 88–90. PDF-dokumentti. Saatavissa: [URN:ISBN:9789523441019.pdf \(theseus.fi\)](https://www.theseus.fi/URN:ISBN:9789523441019) [viitattu 5.2.2021].

Kymenlaakson Venäjän-kaupan kilta. s.a. Kymenlaakson Venäjän-kaupan kilta. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.kymenlaakson-venajakilta.fi [viitattu 13.1.2021].

Mäenpää, V. 2018. Kotka ja Pietari satsaavat tiiviimpään yhteistyöhön. Kymen Sanomat 27.9.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://kymensanomat.fi/uutiset/laHELLa/e558ba7f-47f6-4eea-b1e9-d22e76767ee5> [viitattu 13.1.2021].

Opetusministeriö. 2004. Kansainvälisten yhteistutkintojen ja kaksoistutkintojen kehittäminen. Opetusministeriön suositus. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sosnet.fi/includes/loader.aspx?id=a308f799-282e-467a-a35e-eceb9386486a> [viitattu 11.1.2021].

Sirén-Huhtinen, M.-L. 2021. Venäjän kielen yhteisopettajuutta KiVAKO-hankkeessa. Next 11.1.2021. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/yhteistyossa/venajan-kielen-yhteisopettajuutta-kivako-hankkeessa/> [viitattu 21.1.2021].

Toimenpidesuunnitelma. 2018. Karjalan tasavallan opetusministeriön, Karjalan koulutuksen kehittämisinstituutin ja Itä-Suomen aluehallintoviraston suunnitelma yhteisistä toimenpiteistä kansainvälisen yhteistyön puitteissa. Julkaisematon.

Xamk. 2020. Näkökulmia kansainvälisyyteen. Suomalais-venäläinen koulutusalan verkko-seminaari. Ohjelma 3.12.2020. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Näkökulmia kansainvälisyyteen - XAMK](#) [viitattu 13.1.2021].

Xamk kv-palvelut. 2021. Xamkin kaksoistutkinto-ohjelmat (double degree, DD) Venäjälle vuonna 2020. Julkaisematon.

Xamk kv-palvelut. 2021. Kansainvälinen liikkuvuus, Venäjä 2017–2020. Julkaisematon.

Xamk. s.a. Venäjä-viikon ohjelmat. Julkaisematon.

OSA II

NÄKÖKULMIA
KANSAINVÄLISYYTEEN 2020
-SEMINAARIN ANTIA

RAJAT YLITTÄVÄ OSAAMISEN VAIHTOKAUPPA ON SE KAUPPA, JOKA KANNATTAÄ

Kari Lehtola

JOHDANTO

Järjestimme 3.12.2020 yhteistyössä Suomalais-venäläisen koulutusalan verkkoseminaarin. Seminaarin järjestäjinä olivat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (vastuuhenkilönä Arja Haikara), Itä-Suomen aluehallintovirasto (vastuuhenkilönä Kari Lehtola) ja Suomalais-venäläinen opetusalan yhteistyöryhmä. Seminaariin osallistui 104 opetusalan ammattilaista kouluista, oppilaitoksista, korkeakouluista ja hallinnosta, yhtä lailla sekä Suomesta että Venäjältä.

Sen lisäksi, että toimin seminaarin puheenjohtajana yhdessä Arja Haikaran kanssa, pidin seminaarissa lyhyen, noin 15 minuutin pituisen esityksen, jonka otsikko oli ”Rajat ylittävä osaamisen vaihtokauppa on se kauppa, joka kannattaa”. Seuraavassa kuvattuna lyhyesti esityksen keskeiset kohdat.

OSAAMISPÄÄOMA

Pääoma voi sisältää sekä aineellista että aineetonta pääomaa. Etenkin sivistyksen, kulttuurin ja opetuksen kautta saadaan osaamispääomaa, joka puolestaan tuottaa yhteiskuntaan aineellista hyvinvointia. Vapaassa ja avoimessa osaamisen vaihtokaupassa kaikki osapuolet hyötyvät. Vaihdon kohteina ovat tiedot ja taidot. Tällaisen vaihtokaupan tuloksena syntyy myös paljon sosiaalista pääomaa sekä yhteisöjen ja valtioiden välistä lähentymistä ja hedelmällisen vuorovaikutuksen kasvua.

Kuva 1. Osaamisen vaihtokauppa synnyttää uutta ja enemmän

Osaamisen vaihtokaupassa syntyy myös emergenssiä (kuva 1): syntyy enemmän kuin vain osiensa summa. Tällaisessa vuorovaikutuksessa syntyy kuin itsestään myös ennakoimattomia mahdollisuuksia uusien rakenteiden, kohtaamisten, ominaisuuksien tai prosessien kautta.

Suomella ja Venäjällä on molemmilla paljon erilaista korkeatasoista koulutuksellista ja tieteellistä osaamista, jota niiden kannattaa bilateraalisesti vaihtaa keskenään. Tästä ovat esimerkkeinä Venäjällä toimivat yli 900 suomalaista yritystä, eri tasoilla tehtävä Suomi–Venäjä-yhteistyö ja eri kouluasteita läpäisevä Venäjä-osaamispolku (kuva 2).

Kuva 2. Venäjän ja Suomen koulutuksellinen ja tieteellinen osaaminen

Kuntaliiton selvityksen (Puukko, 2015) mukaan 60 prosentilla kunnista on ystävyyskunta Venäjällä. Yhteistyötä tehdään pääasiassa kulttuurialalla, yleishallinnossa, elinkeinotoimessa, ympäristöalalla ja opetusalailla. Selvityksen mukaan 70 prosenttia kyselyyn vastanneista piti suomalais-venäläistä yhteistyötä hyödyllisenä tai erittäin hyödyllisenä.

Ongelmaksi ja hidasteeksi koetaan tämän hetken poliittinen jännite Venäjän ja muun maailman välillä – etenkin EU:n ja Venäjän välillä. Tilanne muodostui Venäjän miehittettyä Krimin vuonna 2014. Miehitystä pidetään kansainvälisen oikeuden kannalta laittomana. Toisaalta juuri epäpoliittisella, sivistyskulttuurisella yhteistyöllä madalletaan jännitteitä ja rakennetaan siltoja kahden naapurivaltion upeiden osaajien kesken tulevaisuudessa, kun kansainvälinen tilanne saadaan näiltä osin laukaistua.

Kansainvälisyyden oppimisen perustana on, että opetushenkilöstö sitoutuu ja osallistuu kansainväliseen toimintaan (kuva 3). Varhaiskasvatuksessa (VAKA) kansainvälisyyskasvatus tapahtuu satujen, musiikin, draaman ja tutkimisen kautta. Kansainvälisyys voi toteutua myös kielirikasteisten ohjelmien ja ulkomaisten kumppanipäiväkotien avulla. Perusopetuksessa (PO) ja toisella asteella Kansainvälisyyttä toteutetaan aihekokonaisuutena kaikkien oppiaineiden sisällä; toteuttamistapoja esim. oppitunnit, projektit, tutustumiskäynnit, leirikoulut, opintomatkat, kummi-/ystävyysskoulu/-oppilaitos) toiminta sekä opiskelija- ja opettajavaihdot

KANSAINVÄLISYYS OSANA OPETUS- JA KASVATUSTYÖTÄ (OPS):

Lähtee henkilöstön sitoutumisesta ja osallistumisesta kansainvälisyyttä tukeviin toimintoihin, esim. erilaisiin hankkeisiin sekä vuorovaikutukseen oppijoiden kanssa.

VAKA:

- KV-kasvatus tapahtuu satujen, musiikin, draaman, askartelun ja tutkimisen kautta.
- VAKAN kielirikasteiset ohjelmat
- ulkomaiset kummipäiväkodit

PO ja II aste

- Kansainvälisyyttä toteutetaan aihekokonaisuutena kaikkien oppiaineiden sisällä. Toteuttamistapoja esim. oppitunnit, projektit, tutustumiskäynnit, leirikoulut, opintomatkat, kummi-/ystävyysskoulu(/oppilaitos)-toiminta sekä opiskelija- ja opettajavaihdot
- Tuetaan monikielisyyttä
- Venäjän kieli (A1-, A2-, B2-, B3-kielinä) ja kulttuuri sekä elinkeinoelämän tuntemus; huom. myös karjalan kieli ja kulttuuri
- Ystävyyskaupunkitoiminnassa kytkentä myös opetusalaan

Kari Lehtola, opetustoimen ylitarkastaja

Kuva 3. Kansainvälisyyttä toteutetaan opetus- ja kasvatustyön eri tasoilla

Koulujen kansainvälisyystoiminta (kuva 4) näkyy myönteisenä asenteena, uskalluksena ja ymmärryksenä kansainvälisyyttä kohtaan. Seuraavaksi kansainvälisyyttä toteutetaan omassa koulussa eli kotikansainvälisyytenä. Tämän jälkeen kansainvälistä yhteistyötä voidaan tehdä yhteishankkeessa tai kansallisella tasolla. Kansainvälisen toiminnan ns. huipentuma puolestaan on kansainvälinen yhteistyö toisessa maassa. Suurinta osaa kansainvälisyystoiminnasta voidaan siis toteuttaa omassa koulussa ja kotimaassa.

Kuva 4. Koulujen ansainvälisyyden toiminnan tasot (Opetushallitus 2011, 5)

Koulujen kansainvälisyyden kehityskumppanuuden portaat on kuvattu kuvassa 5. Portaat alkavat latentista vaiheesta, jossa kansainvälinen toiminta ei tunnu koskettavan eikä toimintaa ole mietitty opetussuunnitelmissa. Voimaantumisvaiheessa kehitetään reflektointia ja arviointia. Seuraavassa vaiheessa koulussa pyritään systematisoimaan kehityshankkeessa oppimista. Maailmankansalaisen kompetensien oppiminen on tavoitteena. Vastavuoroisuuden vaiheessa koululla on toimivat kansainväliset kumppanuudet, kumppanien tavoitteet tukevat toisiaan ja kumpikin saa kumppanuudesta hyötyä.

Kuva 5. Koulujen kehityskumppanuuden portaajat (Jääskeläinen ym. 2015)

Taulukkoon 1 on koottu tarpeellisia kansainvälisen toiminnan laadun kehittämisen kysymyksiä, joita mikä tahansa koulu tai oppilaitos voi asettaa itselleen kansainvälisen toimintansa eteenpäin viemiseksi.

Taulukko 1. Kansainvälisen toiminnan laadun kehittämisen kysymyksiä (Opetushallitus 2011, 11)

Tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat kansainvälisyyden toteuttamiseksi	Rakenteet ja menettelytavat, joiden avulla kansainvälisyyttä tuetaan ja toteutetaan
<ul style="list-style-type: none"> • Mitkä ovat koulumme kansainvälisen toiminnan tavoitteet, toimintaperiaatteet ja -suunnitelmat? • Missä ne on määritelty? Miten niistä saa tietoa? • Miten toimintaa käynnistetään ja suunnitelmia päivitetään? • Miten syntyvät kansainvälisyyden vuosisuunnitelma ja työsuunnitelma? • Missä ja miten sovitaan eri oppiainien ja aihekokonaisuuksien sekä koulun muun toiminnan osalta ne sisällöt ja toiminnan tasot, joilla kansainväliseen osaamiseen kasvetaan ja opitaan? • Millä tavoin sovitaan, miten kansainvälinen toimintamme ja kunnan/koulun kieliohjelma tukevat toisiaan? • Millä tavoin sovitaan, miten kansainvälinen toimintamme ja tieto- ja viestintätekniikan osaaminen ja välineet tukevat toisiaan? • Miten kunnan/koulun henkilöstösuunnitelmat tukevat kansainvälisen osaamisemme päivittämistä, monipuolistamista ja syventämistä? • Miten voimme itse vaikuttaa osaami- seemme? 	<ul style="list-style-type: none"> • Miten huolehdimme, että opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määritelty kansainvälisen osaamisen tavoitteet toteutuvat opetuksessa? • Miten siirrämme kansainvälisen toiminnan suunnitelmien sisällöt ja toiminnan tasot käytännön toiminnaksi ja miten toimintaa kehitetään edelleen? • Miten varmistamme, että kaikilla oppilailta ja koko henkilökunnalla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kansainvälisen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin? • Miten kansainvälisyys näkyy koulumme toimintakulttuurissa? • Miten opetuksessa hyödynnetään yhteistyötä koulun eri sidosryhmien kanssa? • Miten vanhemmat otetaan huomioon kansainvälisen toiminnan yhteistyökumppaneina? • Miten TVT:tä (sosiaalista mediaa, verkopedagogiikkaa) hyödynnetään kansainvälisyydessä? • Miten kansainvälistä toimintaa ja sen tuloksia seurataan, arvioidaan ja parannetaan koulun tasolla? • Miten oppilaiden kansainvälinen osaa- minen/osallistuminen otetaan huomioon oppilasarvioinnissa? • Miten saamme ja vaihdamme kansainvälisen toiminnan kokemuksia ja tietoja koulun sisällä ja koulujen välillä? • Miten koulumme saa ajankohtaista tietoa kansainvälisen toiminnan eri mahdollisuuksista (ohjelmat ja hankkeet, verkostot, rahoitus jne.)?

Koulujen ja oppilaitosten kansainvälisyys voi käytännössä olla muun muassa kansainvälisten opiskelijoiden vierailuja, kansainvälisyyden integroimista opetussuunnitelmiin ja kotikansainvälisyyttä (kuva 6).

Kuva 6. Koulujen kansainvälisyys käytännössä

Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi on ainutlaatuinen ja erittäin merkittävä vuosittainen kulttuurialan seminaari ja kohtaamispaikka Suomen ja Venäjän sivistys- ja kulttuuritoimijoille. Sen järjestämistä ovat tukemassa molempien maiden pääministerit (kuva 7).

Suomalais-venäläinen KULTTUURIFOORUMI **Российско-Финляндский КУЛЬТУРНЫЙ ФОРУМ**

MITÄ?
Kanava, jonka kautta löydät hankkeellesi yhteistyökumppanin Venäjältä
Mahdollisuus tutustua ja neuvotella kasvotkkaan
Ammattilaisten tuki foorumissa

KENELLE?
Kulttuurin ja taiteen eri alojen
Organisaatiot ja yhteisöt
Yksilöt ja toimijat
Ammattilaiset ja harrastajat
Oppilaitokset, koulut

MIKSI?
Kielimuuri ei ole esteenä
Voit neuvotella foorumissa useiden kanssa
Mahdollisuus verkostoitua laajemmin
Voit haakea rahoitusta projektillesi!

Hae mukaan 29.2. mennessä

Venäläisten vastaukset 1.3.-30.6.

Ilmoittautu foorumiin 1.6.-31.7.

Lahden foorumi 2.-3.10.2020

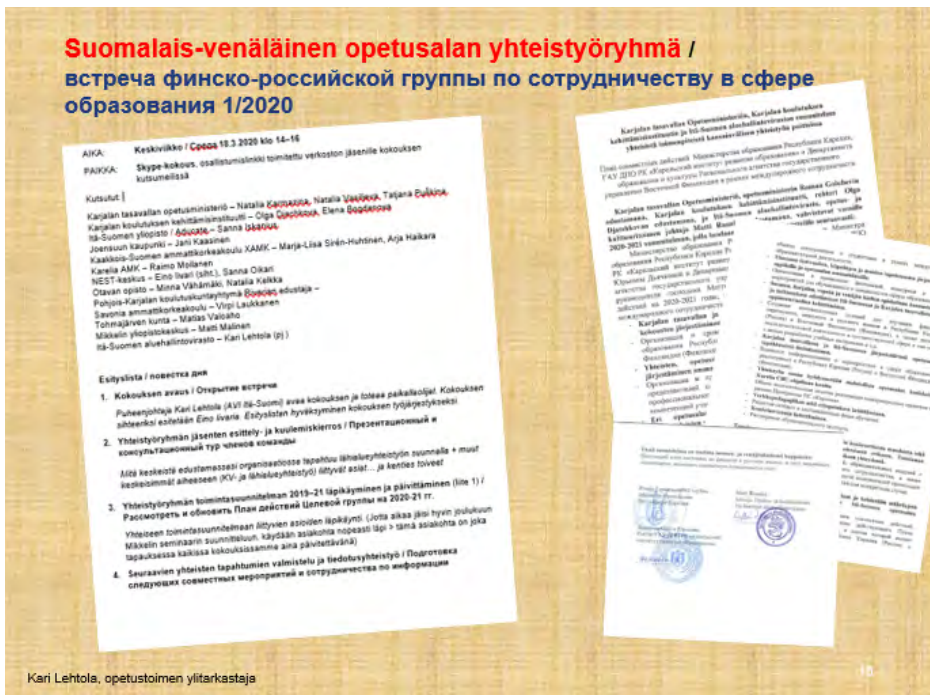
Hae starttirahaa vuoden 2021 alusta

kulturforum.org fb.com/kulturforum twitter @kulforum #kulforum

Kari Lehtola

Kuva 7. Tunnelmia Suomalais-venäläisestä kulttuurifoorumista

Vuodesta 2018 lähtien Suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin yhteydessä on järjestetty myös oma alaseminaari opetusalan toimijoille. Tätä käytäntöä ollaan mahdollisesti vakiinnuttamassa ja kehittämässä tulevina vuosina. Pääpainopisteenä myös opetusalan alaseminaarissa tulevat silti olemaan kulttuurin, kirjaston ja opetusalan yhteiset toimintatavoitteet. Näin saamme yhdessä hyödynnettyä näiden alojen synergiaetuja, jolloin kaikille osapuolille syntyy ”win-win-tilanne”.

Kuva 8. Vuonna 2018 Petroskoissa perustettiin Suomalais-venäläinen opetusalan yhteistyöryhmä

Suomalais-venäläisen opetusalan yhteistyöryhmän (kuva 8) toimintaa ja kehittämistä vetää ohjausryhmä. Ohjausryhmän tarkoituksena on yhteistyön vakiinnuttaminen sekä yhteisten suuntaviivojen luominen. Tapahtumien, koulutusten ja muun yhteistyön konkreettisista muodoista sekä vastuullisista toimijoista sovitaan tapauskohtaisesti erikseen. Toiminnan rahoituksesta sovitaan erikseen jokaisen hankkeen yhteydessä. Vuonna 2019 allekirjoitettiin opetusalan yhteistyötä edistävä sopimus Karjalan tasavallan opetusministeriön, Karjalan koulutuksen kehittämisinstituutin ja Itä-Suomen aluehallintoviraston kanssa.

Kansainvälisyys ja globaali ulottuvuus yhteiskunnan eri aloilla ovat tulevaisuutta. Aktiivinen kansainvälinen yhteistyö on tahto- ja taitolaji, jota jokaisen koulun ja oppilaitoksen tulisi tarjota ja opettaa opiskelijoilleen monipuolisesti.

LÄHTEET

Opetushallitus. 2011. Kansainvälisen toiminnan laatusuositus. Yleissivistävä koulutus. Informaatioaineistot 2011:71. Helsinki: Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://docplayer.fi/422445-Kansainvalisen-toiminnan-laatusuositus-yleissivistava-koulutus.html> [viitattu 1.2.2021].

Puukko, Arja. 2015. Kuntien ja maakuntien liittojen Venäjä-yhteistyö. Helsinki: Kuntaliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Ven%C3%A4j%C3%A4-kyselyn%20raportti%20liitteineen%20%282%29.pdf> [viitattu 19.3. 2021].

Jääskeläinen, L., Mattila, P., Niska, H. & Repo, T. (toim.) 2015. Kehityskumppanuutta oppimassa. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee kehityskumppanuuden rakentamiseen? Oppaat ja käsikirjat 2015:3. Helsinki: Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/167817_kehityskumppanuutta_oppimassa.pdf [viitattu 1.2.2021].

KANSAINVÄLISESTÄ KOULUSTA MAAILMALLE

Mari Kilpeläinen

VENÄJÄN KIELEN OSAAMISELLE ON TARVETTA

Think globally, act locally, kuuluu englanninkielinen sanonta. Nykyisin työelämätaitoihin kuuluu kyky toimia kansainvälisessä ympäristössä. Työtiimeissä voi olla ihmisiä eri maista ja kansallisuuksista. Tiimeissä työskentely vaatii taitoa olla joustava sekä ymmärtää eri kulttuureja ja erilaisia tapoja toimia. Samaan aikaan on osattava esittää oma asiansa uskottavasti ja ymmärrettävästi siten, että täysin erilaisista lähtökohdista tuleva ihminen sisäistää, mitä halutaan sanoa.

Vaikka englannin kielellä kommunikointi on yhä suuremmalle joukolle meistä arkipäivää ja englannista on tullut globaali kieli, emme voi unohtaa maantieteellistä sijaintiamme. Sijaintimme Venäjän rajanaapurina asettaa meille jatkuvan venäjän kielen osaamisen tarpeen. Venäjän kielen ymmärtäminen tarjoaa suomalaisille mahdollisuuden tietää, mitä Venäjällä tapahtuu ja mistä ihmiset puhuvat. Venäjän kielen hallinta on tärkeää, vaikka Venäjällä osataan jo melko hyvin englantia ja englannilla selviää nykyisin aivan toisella tavalla kuin vielä parikymmentä vuotta sitten. Kun venäjän kieltä osaa, pääsee käsiksi siihen tietoon, joka on saatavissa ja luettavissa ainoastaan venäjän kielellä. Vaikka ei koskaan kävisi tai työskentelisi Venäjällä, venäjän kielen taidolle on tarvetta myös Suomessa. Itärajalla ison tarpeen venäjän kielen osaamiselle luo kaupankäynti. Suomeen tulee venäläisiä kuluttajia, jotka käyvät ostoksilla, yöpyvät hotelleissa ja syövät ravintoloissa. Monet heistä tulevat Suomessa sinne, mistä saavat palvelua omalla kielellään. Rajan yli solmitaan avioliittoja, ja Venäjältä on Suomeen työperäistä maahanmuuttoa. Samanlainen tilanne lienee länsirajalla Ruotsin kanssa.

KANSAINVÄLISYYS, SUVAITSEVAISUUS JA YRITTÄJYYS ITÄ-SUOMEN KOULUN ARVONA

Itä-Suomen koulu perustettiin kaksikymmentä vuotta sitten valtioneuvoston aloitteesta Joensuuhun, Imatralle ja Lappeenrantaan täyttämään venäjän kielen osaamisen vajetta alueella. Itä-Suomen koulu pyrkii vastaamaan niihin kielen opetuksen tarpeisiin, joita Venäjä Suomen rajanaapurina tuottaa. Koulu palvelee kolmenlaisia perheitä: suomalaisia,

joiden lapset haluavat oppia venäjää, venäläisiä maahanmuuttajaperheitä, jotka haluavat oppia suomea, ja kaksikielisiä perheitä, joiden lapsilla toinen äidinkieli on suomi ja toinen venäjä. Lapset kasvavat ja opiskelevat koulussa kaksikielisessä kulttuurissa.

Kansainvälisyys arvona tarkoittaa Itä-Suomen koulussa sitä, että koulussa toimitaan monikulttuurisessa ilmapiirissä ja tutustutaan suomalaiseen ja venäläiseen mutta myös muihin kulttuureihin. Kun lapset kasvavat kahdesta eri kulttuurista tulevien lasten ympäröiminä, he eivät aikuisenakaan pidä kummallisena useammasta eri kulttuurista tulevien kanssa toimimista. He oppivat ymmärtämään, että on erilaisia tapoja reagoida asioihin ja silti pohjalta löytyy samanlaisia tarpeita ja arvoja – ihmisyyttä.

Koulun tärkeitä arvoja ovatkin kansainvälisyyden lisäksi suvaitsevaisuus ja yrittäjäyys. Yrittäjäyys tarkoittaa Itä-Suomen koulussa oma-aloitteista ja yritteliästä asennetta. Oppilaat järjestävät koulussa paljon erilaisia tapahtumia, kuten vappuriehan, joulupajat ja pukeutumisviikon. Yrittäjämäiseen asenteeseen opitaan keräämällä luokalle rahaa myymällä erilaisia itse tehtyjä tai hankittuja tuotteita. Oppitunneilla harjoitellaan kielitaitoa erilaisissa tilanteissa, eli opitaan esittelemään itsensä ja asiansa sujuvasti. Nimenomaan kommunikointi venäjän kielellä on tärkeää. Kuitenkin lapset oppivat myös lukemaan ja kirjoittamaan kahdella kielellä, suomeksi ja venäjäksi. Lisäksi koulussa opiskellaan englantia ja ruotsia, ja onpa valinnaisaineeksi mahdollista valita vielä yksi vieras kieli: saksa, ranska tai espanja.

OPISKELUA KAKSIKIELISESSÄ YMPÄRISTÖSSÄ

Itä-Suomen koulussa on opetusta esiopetuksesta lukion loppuun saakka. Oppilaat opiskelevat kaksikielisessä ympäristössä opettajinaan sekä suomalaisia että venäläisiä. Luokilla on viikossa 3–4 tuntia venäjää. Lisäksi muita oppiaineita, kuten liikuntaa, musiikkia ja matematiikkaa, opetetaan venäjän kielellä. Painopiste vieraalla kielellä annettavassa opetuksessa on koulun alimmilla luokilla lapsen kielen oppimisen herkkyykskausi huomioiden. Ylemmillä luokilla vieraalla kielellä annettavaa opetusta on vähemmän ja se painottuu lähinnä taide- ja taitoaineisiin. Koulussa annetaan myös venäjä äidinkielenä -opetusta venäjää äidinkielenään puhuville lapsille. Lapsi voi siis opiskella äidinkielenään sekä suomea että venäjää ja saavuttaa äidinkielenomaisen kielitaidon molemmilla kielillä. Lukiossa opiskelijat opiskelevat pitkän venäjän. Lisäksi he saavat vähentää kursseja koulun erityistehtävään liittyviä oppiaineita valitsemalla. Lukiossa on tarjolla muun muassa työelämän venäjään ja yrittäjyyteen liittyviä kursseja.

ERIKOISUUTENA OPINTOMATKAT

Yksi Itä-Suomen koulun erikoisuus muihin kouluihin verrattuna ovat opintomatkat. Opetussuunnitelmaan on kirjattu sekä Suomeen että Venäjälle suuntautuvia opintomatkkoja. Opintomatkkoilla harjoitellaan käytännössä, mitä oppitunneilla on opittu, ja saadaan mah-

dollisuuksia tutustua erilaiseen toimintaympäristöön. Kolmannella luokalla käydään opintomatalla Venäjällä. Lappeenrannasta ja Imatralla mennään Viipuriin ja Svetogorskiin ja Joensuusta Sortavalaan yhden päivän reissulle. Viidennellä luokalla tutustutaan kotimaan pääkaupunkiin Helsinkiin ja kuudennella ollaan kolme päivää Pietarissa. Yhdeksäsluokkalaiset opiskelevat syksyllä viikon Moskovassa. Matkalla tutustutaan Moskovan nähtävyyksiin ja museoihin. Jokaiseen opintomatkkaan kuuluu vierailu venäläisessä koulussa. Opintomatkanjoilla on mukana paljon vanhempia valvojina. Näin vanhemmat tutustuvat koulun opettajiin ja muihin oppilaisiin. Koulussa on myös kansainvälisiä vaihto-ohjelmia, ja normaaliolosuhteissa siellä käy paljon kansainvälisiä vierailijaryhmiä.

ITÄ-SUOMEN KOULUSTA KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN TAITOJA

Itä-Suomen koulun merkitys alueelle on venäjänkielisten osaajien tuottaminen. Näitä osaajia tarvitaan kaupan alalla ja kaikissa tehtävissä, joissa venäjän kielen osaaminen on tarpeen – vaikkapa terveydenhuollossa tai verovirastossa. Koulun voi ajatella toimivan myös eräänlaisena sidoksena rajan toisella puolella tehtävään yhteistyöhön. Itä-Suomen koululla on yhteistyökumppaneinaan Venäjällä muun muassa paljon kouluja, nuorisjärjestöjä ja yliopistoja. Koululla on merkitystä myös maahanmuuttajien kotoutumisessa ja paremmassa integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Yksilötasolla opiskelu kansainvälisessä koulussa avaa opiskelijalle parempia mahdollisuuksia kuin opiskelu tavallisessa peruskoulussa. Lapsi saa kielitaidon ikään kuin ”sivutuotteena”. Kielen oppiminen on lapsuusiässä helpompaa kuin aikuisena. Kielitaidon lisäksi lapsi saa pääomaa, joka on vielä kielitaitoaikin arvokkaampaa: hän oppii suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden ymmärtämistä. Nämä ovat niitä ihmisyyden taitoja, joita opitaan ainoastaan vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa. Kansainvälisestä koulusta lapsi saa juuri niitä valmiuksia, joita työelämä nykyisin kaipaa – yritteliäisyyttä, oma-aloitteisuutta ja kielitaitoa. Itä-Suomen koulusta voidaan sanoa kuten alun englanninkielinen sanonta kuuluu: me ajattelemme globaalisti mutta toimimme paikallisesti.

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

Таисия Колобук

ВВЕДЕНИЕ

«Сортавальский колледж» был создан 2008 года путем реорганизации в форме объединения двух техникумов, и является одним из самых востребованных образовательных учреждений среднего профессионального образования в Республике Карелия. Задача колледжа — удовлетворение образовательных потребностей гражданина в получении качественного профессионального образования. Колледж реализует программы подготовки специалистов среднего звена, квалифицированных рабочих, программы дополнительного образования и повышения квалификации, а также программы предпрофильной подготовки.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

«Сортавальский колледж» активно участвует в мероприятиях, относящихся к международной деятельности, в различных направлениях. Представители колледжа входят в Карельскую региональную общественную организацию «Туристическая ассоциация», что позволяет быть в курсе событий в турбизнесе и совместно с работодателями участвовать во всех мероприятиях, организованных с привлечением ассоциации. Наши студенты в процессе участия в различного рода, мероприятиях получают ценный опыт общения, навыки предпринимательства и возможность получения новых навыков деятельности.

ФОРУМЫ И СЕМИНАРЫ

В 2019 г. в г. Тохмаярви проходил Приграничный форум и юбилейный семинар, посвященному 30-летию сотрудничества между Сортавальским муниципальным районом и коммунами Центральной Карелии, в Арт-усадьбе «Пуун Сиелу» в Онкамо. Целью деятельности Приграничного форума являлась выявление вызовов и возможностей трансграничного сотрудничества, особенно регионального и местного уровней, а также поиск решений для них. Колледж, как равноправный партнер участвовал в отчетной деятельности и перспективной работе на будущее.

Представители колледжа выступили с докладами на следующих семинарах и форумах по обучению молодежи для сферы туризма: «Взгляд в будущее: развитие туризма и обучение квалифицированных кадров» на котором были определены направления возможного сотрудничества; «Русскоязычные СМИ в обучении молодежи русскому языку» среди финской и русской молодежи, в котором ребята общались на тему СМИ и блогинга; «Развитие международного туризма и сотрудничества между регионом финской Северной Карелии и г. Сортавала в туристской сфере в рамках развития новых туристских продуктов, маршрутов и событийного туризма с целью увеличения туристического потока в регионы».

Итогом указанных семинаров составлен план работы Сортавальского городского поселения и региона финской Северной Карелии и мероприятий на 2019 год. План содержит мероприятия, как разработка маршрута Старый и Новый Валаам, возможность безвизового въезда на территорию России через регион Северная Карелия, Финляндия и определение разрабатываемых основных туристических маршрутов, продуктов и направлений.

КОНКУРСЫ И ПРОЕКТЫ

В 2018 г. студенты колледжа приняли участие в дистанционном формате в Международном профессиональном конкурсе по «1С: Бухгалтерии 8» для студентов высшего и среднего профессионального образования, по результатам которого шесть человек получили дипломы участников.

2018 – 2019 в ГАПОУ РК «Сортавальский колледж» прошел Микро-проект Карелия СиБиСи под названием «Работодатели встречаются с молодежью». Партнёрами проекта были АО ТасеМарк и Сортавальский колледж, участвовали из Финляндии и России - 90 человек. Целью микро-проекта являлось определение необходимости в кадрах в сфере гостиничного, ресторанного бизнеса и туризма в Северной Карелии и в Республике Карелия в настоящее время и в будущем. Найти наиболее приемлемые способы привлечь работников и избежать нехватки сотрудников в туристской отрасли по обе стороны Карелии.

Участие в рамках проекта КА4007 «Калитка – развитие приграничного гастрономического туризма» (Программы приграничного сотрудничества «Карелия» Европейского инструмента соседства), в круглых столах, «Взаимодействие образовательных учреждений и бизнеса в гастрономической сфере: проблемы и возможности».

Сам Колледж организовал и провел круглый стол по теме «Тенденции развития гастрономического туризма» По результатам семинара было принято решение о

сетевом взаимодействии туристических фирм г. Сортавала, Колледжа в реализации мероприятий проекта.

Участие в проектах позволило приблизить возможности обучения к реалиям и выпускать конкурентоспособных высококвалифицированных специалистов, готовых к работе.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключении хочу отметить, что основными итогами сотрудничества для колледжа стали корректировки учебных курсов для студентов, такие, как «Технология поиска работы», «Финский язык», «Иностранный язык в профессиональной деятельности», «Экскурсионная деятельность». Также были внесены изменения в учебные планы специальностей «Туризм», «Гостиничный сервис», а затем и в «Гостиничное дело», в сторону увеличения количество часов на разделы профессиональных модулей. Кроме того, продвижение учебной фирмы Колледж-отель «София» на веб-портале Hostelranta, и теперь учебную гостиницу посещают и зарубежные гости.

KUUSANKOSKEN LUKION JA PIETARIN KOULUN NRO 227 YHTEISTYÖ

Riitta Mutru

JOHDANTO

Kouvolan kaupungin kasvatuksen ja opetuksen toimialalla on ollut uuden Kouvolan alkuvuosista lähtien yhteistyötä Pietarin alueen koulutuskomitean kanssa. Pietarin alueen suomen kieltä opettavilla kouluilla on oma yhdistys, joka edistää suomen kielen opetusta alueella. Tämän väylän kautta myös Kuusankosken lukiolle löytyi yhteistyökoulu Pietarin esikaupunkialueelta syksyllä 2015.

Yhteistyö perustuu Kouvolan kaupungin ja Pietarin koulutuskomitean väliseen yhteistyösopimukseen. Yhteistyön sujuminen vaatii paljon virallisia asiakirjoja ja hallinnollisia toimia, vaikka muu kanssakäyminen sujuukin mutkattomammin. Tarvittavat kutsut puolin ja toisin, viisumien hankkimiset ja monipuolisten opintomatkaohjelmien suunnittelu työllistävät opettajia niin Pietarissa kuin Kouvolaassakin.

VENÄJÄN LOGISTIIKAN OPISKELUA SYVENNETÄÄN OPINTOMATKOILLA

Ennen tätä nyt vakiintuneeksi tullutta yhteistyötä Pietarin koulun nro 227 kanssa Kuusankosken lukiosta oli tehty venäjän kielen opiskelijoiden opintomatkoja Pietariin jo vuosia. Näiden opintomatkojen sisältö muuttui ensin logistiikkaopintojen tullessa opetussuunnitelmaamme syksyllä 2013. Venäjän logistiikan kurssi on yksi kolmesta logistiikkaopintojen kursseista. Siihen kuuluu muun muassa tutustuminen kotimaisiin Venäjän-kauppaa tekeviin logistiikkayrityksiin. Kurssin kohokohdaksi on muodostunut opintomatka Pietariin yhdessä venäjän kielen opiskelijoiden kanssa. Ensimmäisillä opintomatoilla tutustuttiin Pietarissa toimiviin logistiikkayrityksiin.

Pietarin koulun nro 227 rehtori toimii Pietarin suomen kieltä opettavien koulujen yhdistyksen puheenjohtajana. Koulun suomen kielen opettaja toimi tuolloin yhdistyksen sihteerinä ja monitaitoisena yhteistyölinkkinä Pietarin ja Kouvolan välillä. Koulun historian

opettaja, sittemmin apulaisrehtori, toi yhteistyöhön alusta lähtien historiallista näkökulmaa. Kuusankosken lukion venäjän opettaja ja historian opettaja ovat olleet keskeisessä roolissa yhteistyön toteuttajina. Pietariin tehdyillä opintomatkoilla on ollut mukana lukiomme eri aineiden opettajia, opinto-ohjaaja sekä rehtori. Useat opettajat kummastakin koulusta ovat osallistuneet yhteistyön toteuttamiseen ottamalla toisen koulun opiskelijoita omille opitunneilleen vierailupäivien ja -viikkojen aikana.

HISTORIA VIERAILUJEN SISÄLTÖNÄ

Yhteistyöprojektit ovat liittyneet vahvasti historiaan. Vaihtotyöskentelyssä niin Pietarin koulun nro 227 puolelta kuin Kuusankosken lukion puolelta historian ja yhteiskuntaopin opettajat ovat olleet keskeisinä tekijöinä. Venäjän kielen opettajat ovat Kouvolassa vastanneet pitkälti kielen ja kulttuurin puolesta sekä opintomatkojen ohjelmista. Vierailuviikot ovat vastuullisille opettajille työntäyteisiä mutta antoisia – myös ennakkosuunnittelu- ja valmistelutyöt vievät oman aikansa.

Yhteistyö ja opintomatkat puolin ja toisin toteutuvat siten, että pietarilaiset vierailevat syksyisin Kouvolassa ja kuusankoskelaiset keväisin Pietarissa. Vierailulla seurataan toisen koulun opetusta ja osallistutaan siihen mahdollisuuksien mukaan.

Kuusankosken lukion ensimmäinen vierailu Pietarin kouluun nro 227 tehtiin keväällä 2016. Opintomatkan vetäjinä olivat venäjän opettaja, matkanjohtajana toiminut historian opettaja sekä lukion kansainvälisiä asioita koordinoiva opettaja. Opiskelijoita matkalle osallistui 33. Pietarin koululla nro 227 toteutui päivän vierailu, jonka kuluessa opiskelijat pitivät toisilleen esityksiä omista maistaan. Opintomatkan vetäjät ja Pietarin koulun nro 227 rehtori, apulaisrehtori ja suomen kielen opettaja neuvottelivat keskenään ja suunnittelivat Pietarin koulun nro 227 ensimmäistä opintomatkaa Kouvolaan Kuusankosken lukion vieraiksi.

Taulukko 1. Kuusankosken lukion opintomatkat Pietariin vuosina 2016–2019

Matkan ajankohta	Opiskelijoita	Opettajia
2016	33	3
2017	23	3
2018	19	3
2019	17	2

Kuusankosken lukion opiskelijat vierailevat Pietarin koululla nro 227 yhden koulupäivän ajan. Päivän aluksi opiskelijat pitävät valmistellut esityksensä ennakkoon sovitusta, omaa kotimaataan käsittelevistä aiheista. Lisäksi he osallistuvat koulun opetukseen ja seuraavat sitä. Opiskelijat tutustuvat myös Pietariin opiskelijoiden näkökulmasta. Lukiolaistemme omaan ohjelmaan kuuluu monipuolista tutustumista venäjän kieleen ja kulttuuriin.

Keväällä 2017 Pietarissa Kuusankosken lukion opintomatalla kummankin lukion opiskelijat esittivät ryhmissä valmistelemiaan esityksiä omasta koulustaan. Tällä vierailulla sovittiin alustavasti Pietarin koulun nro 227 opiskelijan tulosta seuraavan lukuvuoden aikana vaihto-opiskelijaksi Kuusankosken lukiolle.

Kaksi Kuusankosken lukion opiskelijaa osallistui keväällä 2018 historiaan liittyvillä tutkielmillaan Pietarissa pidettyyn Koululaisten tieteelliskäytännöllisen konferenssin Venäjä–Suomi: Historiallinen, kulttuurinen ja taloudellinen yhteistyö Historia kasvoilla -kilpailuun. He saivat siitä kunniakirjat.

Pietarin koulusta nro 227 saapui vaihto-opiskelija Kouvolaan helmikuun alussa 2018. Vaihtovuoden jälkeen vaihto-opiskelijasta tuli Kuusankosken lukion opiskelija. Hän suoritti lukion oppimäärän ja valmistui ylioppilaaksi keväällä 2020. Hän osallistui yhdessä venäjän kielen lehtorin kanssa Pietarissa järjestettyyn konferenssiin ”Me valitaan suomen kieli” keväällä 2019. Seminaarin järjestivät Suomen Pietarin instituutti, suomen kieltä opettavien oppilaitosten yhdistys ja Kouvolan kaupunki.

Taulukko 2. Pietarin koulun nro 227 opintomatkat Kouvolaan vuosina 2016–2019

Matkan ajankohta	Opiskelijoita	Opettajia
2016	8	3
2017	8	3
2018	9	3
2019	10	1

Pietarin koulun nro 227 ensimmäinen vierailu Kouvolaan Kuusankosken lukion vieraaksi toteutui marras-joulukuun vaihteessa 2016. Opintomatkalaiset, kahdeksan opiskelijaa, rehtori ja kaksi opettajaa, osallistuivat Kuusankosken lukion opetukseen ja jatko-opintoihin liittyvään Studia-messutapahtumaan Helsingissä sekä olivat mukana itsenäisyys- ja lakki-aisjuhlassa. Juhlissa saimme nähdä ja kuulla myös vieraidemme ohjelmanumeron. Vierailu UPM:n Kymin tehtaalla antoi vahvan näkökulman paikkakuntamme elinkeinoelämään.

Pietarin koulun nro 227 opintomatkalaiset ovat tutustuneet Kouvolaan kaupunkiin ja kaupungin hallintoon, paikalliseen ammattikorkeakouluun Xamkiin, teollisuuteen, luontoon, historiaan sekä tietenkin suomen kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijat ovat osallistuneet koko vierailuviikon ajan Kuusankosken lukion opetukseen ja seuranneet sitä.

Pietarilaisten vierailujen kustannuksista Kouvolassa huolehtii Kuusankosken lukio. Se pitää huolen muun muassa opettajien majoituksesta, kaikista ohjelmaan kuuluvista kuljetuksista tutustumiskohteisiin ja yhteisestä illanvietosta paikallisen seurakunnan leirikeskuksesta.

Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiöltä saadut apurahat ovat tukeneet Kuusankosken lukion opintomatkojen rahoitusta. Kouvolassa pietarilaiset opintomatkalaiset majoittuvat opiskelijoiden kodeissa. Pietarissa Kuusankosken lukion opiskelijat majoittuvat hotellissa.

LOPUKSI

Yhteistyö Pietarin koulun nro 227 kanssa on avartanut Kuusankosken lukion opiskelijoiden näkemyksiä ja käsityksiä naapurimaamme Venäjän ja venäläisten nuorten elämästä ja koulunkäynnistä Venäjällä. Pietarilaiset nuoret ovat olleet kiinnostuneita jatko-opiskelumahdollisuuksista Suomessa. Yhteistyö, tutustuminen ja vierailut puolin ja toisin ovat avartaneet niin suomalaisten kuin venäläistenkin opiskelijoiden näkemyksiä toistemme kielestä, kulttuurista, yhteiskunnasta ja erityisesti koulutusjärjestelmästä.

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ НОВЫХ ВЫЗОВОВ

Дьячкова Ольга Юрьевна & Богданова Елена Геннадьевна

ВВЕДЕНИЕ

Государственное автономное учреждение дополнительного профессионального образования Республики Карелия «Карельский институт развития образования» является некоммерческой организацией, созданной Республикой Карелия в 1938 году для выполнения работ, оказания услуг в целях осуществления предусмотренных законодательством Российской Федерации полномочий органов государственной власти в сфере образования. Министерство образования Республики Карелия осуществляет функции и полномочия Учредителя Института.

Миссия Института – всемерное содействие наиболее полному удовлетворению образовательных запросов педагогических и руководящих работников образовательных учреждений Республики Карелия. Цель Института – повышение качества образования Республики Карелия путём развития профессиональных компетенций педагогических и руководящих работников образовательных учреждений Республики Карелия.

В целях реализации всех видов деятельности институт на протяжении многих лет принимает активное участие в международном сотрудничестве. География взаимодействия представлена такими странами как: Германия, Норвегия, Великобритания, Финляндия – ключевой партнер.

Цель данной статьи – рассказать о сотрудничестве в сфере образования Республики Карелия в ретроспективном аспекте, а также с позиции современных реалий, связанных с условиями вызовов нового времени.

ПАРТНЕРЫ

Постоянным партнером Института является Петрозаводское отделение Генерального консульства Финляндии в Санкт-Петербурге. Совместно проводятся Дни финского кино, для учителей финского языка организуются бесплатные курсы в Институте Финляндии (Санкт-Петербург), предоставляется учебная литература. Представители консульства принимают участие в открытии Республиканской олимпиады школьников по карельскому, вепсскому и финскому языкам, региональных конференциях и семинарах, посвященных вопросам этнокультурного образования, изучения карельского, вепсского и финского языков.

Институт активно взаимодействует с общественными и образовательными организациями, органами власти, осуществляющими управление в сфере образования Финляндии. Среди основных партнеров Института – школы и лицеи, университеты (Университет прикладных наук Каяани, университет Оулу, университет Восточной Финляндии - Центр непрерывного образования АДУКАТЕ), центр НЕСТ, Карельское просветительское общество, Региональное управление органов государственной власти Восточной Финляндии.

Рисунок 1. Совместная деятельность

В 2019 году в рамках визита карельской делегации в Финляндию во главе с Первым заместителем Министра образования Республики Карелия Н.В.Кармазиной состоялось подписание Плана совместных действий Министерства образования Республики Карелия, ГАУ ДПО РК «Карельский институт развития образования» и Агентства регионального управления Восточной Финляндии на 2020-2021 годы. Документ предполагает создание условий для международного сотрудничества по таким направлениям, как организация и проведение совместных мероприятий в целях совершенствования профессионального мастерства и развития профессиональных компетенций педагогов, изучение финского, карельского, вепсского и русского языков в Республике Карелия и Восточной Финляндии, обмен положительным опытом реализации международных проектов Программы приграничного сотрудничества «Карелия», развитие сетевых и дистанционных форм обучения, расширение образовательного экспорта и др. Этот документ стал формализованным доказательством многолетнего взаимодействия института с финскими партнерами. Мы провели целую серию образовательных мероприятий для педагогов Карелии и Финляндии, направленных на повышение их профессиональных компетенций и установления неформального сетевого взаимодействия с целью обмена опытом и лучшими педагогическими практиками.

Продуктивным форматом сотрудничества института с финскими партнерами на протяжении последних семи лет стали встречи в рамках Российско-Финляндского культурного форума. Институт ежегодно подает проектные заявки, поддерживаемые финскими коллегами, именно на площадках форума имеется возможность встретиться и обсудить общие проблемы и интересы, наметить пути взаимодействия.

Новейшим международным проектом является Российско-финляндский проект Программы приграничного сотрудничества Карелия «Новые горизонты культуры 2020-2021 гг.». Он стартовал в январе 2020 года. Институт является ведущим партнером, финскую сторону представляет Центр Адукате Университета Восточной Финляндии, второй российский партнер - Петрозаводский музыкальный колледж.

Цель проекта – повышение доступности услуг дополнительного образования в сфере культуры и искусства для детей и молодежи с особыми потребностями. Проект реализуется по четырем направлениям:

1. проведение мониторинговых исследований на территории Республики Карелия и Северной Финляндии;
2. повышение квалификации педагогов и просвещение родителей;
3. разработка дополнительных образовательных программ в сфере культуры и искусства для детей и молодежи с особыми потребностями;

4. создание и апробация инклюзивных культурных практик: культурно-образовательный центр «Горизонты» в ГАУ ДПО РК «КИРО».

Реализация этого проекта как раз выпала на условия новой реальности, связанной с пандемией. Однако опыт нашего взаимодействия показал, что даже на расстоянии, имея надежных партнеров, возможно сотрудничество и проведение мероприятий. Мы контактируем, используя различные каналы связи – это и социальные сети, мессенджеры, электронная почта, дистанционные платформы.

В рамках нашего проекта мы 23 ноября 2020 года мы открыли новый дистанционный курс «Фокус на решении» для карельских педагогов с участием финских специалистов. 17 декабря 2020 года состоится вебинар, на котором будет представлен опыт применения новых методик, предложенных нашими коллегами из университета Восточной Финляндии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Международное сотрудничество ГАУ ДПО РК «Карельский институт развития образования» - пример тесного и плодотворного взаимодействия с зарубежными партнерами. Пандемия мешала нам встречаться лично, однако, когда есть общий интерес и надежные партнеры, возможно взаимодействовать и успешно проводить мероприятий.

MIKKELIN YLIOPISTOKESKUS

– Miten kolmen yliopiston konsortio toimii?

Matti Malinen

Mikkelin yliopistokeskus on Aalto-yliopiston, Helsingin yliopiston, LUT-yliopiston ja Mikkelin kaupungin väliseen sopimukseen perustuva verkostomainen osaamiskeskittymä. Yliopistokeskukseen kuuluvissa yksiköissä työskentelee päätoimisesti noin 130 henkilöä. Esittelen tässä kirjoituksessa Mikkelin yliopistokeskuksen toimintaperiaatteita hallinnon sekä strategian ja sen käytännön toteuttamisen kannalta.

Mikkeliin perustettiin yliopistokeskus vuonna 2004, mutta yliopistoyksiköitä Mikkelissä on ollut jo vuodesta 1980 lähtien. Niitä on perustettu erityisesti 1990-luvun vaihteessa ja 2000-luvun alussa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (s.a.) määritelmän mukaan yliopistokeskukset täydentävät Suomen yliopistokenttää niillä alueilla, joilla ei ole omaa yliopistoa, ja kokoavat alueillaan toimivan yliopistollisen toiminnan. Yhteistyöhön osallistuvat usein myös alueen ammattikorkeakoulut, kunnat ja maakuntaliitto. Mikkelin lisäksi yliopistokeskuksia on perustettu Kajaaniin, Kokkolaan, Lahteen, Poriin ja Seinäjoelle. Nämä kaikki ovat maakuntakeskuksia, joissa ei ole omaa tiedeyliopistoa mutta kuitenkin kohtuullisessa määrin yliopistotoimintaa.

Mikkelissä yliopistokeskuksen tavoitteena on vahvistaa alueen yliopistollista toimintaa, lisätä yliopisto-opintojen tarjontaa sekä vahvistaa alueella tehtävää yliopistollista tutkimusta ja yliopistojen yhteistyötä (taulukko 1). Toiminnan tavoitteena on myös alueen kehityksen vahvistaminen yhdessä elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa.

Taulukko 1. Yliopistokeskuksen toiminnot vuonna 2020

Yliopisto	Yksiköt ja painoalueet
Aalto-yliopisto	<ul style="list-style-type: none">• International Business -kandidaattiohjelma, 82 aloituspaikkaa
Helsingin yliopisto	<ul style="list-style-type: none">• Ruralia-instituutti; paikalliskehitykseen, kestävään ruokaketjuun ja uudistuvaan biotalouteen liittyvä T&K-toiminta, täydennyskoulutus; osuustoiminnan yliopisto-opetusverkoston koordinointi• Kansalliskirjaston Mikkelin toimipiste; kirjallisen kulttuuriperinnön mikrokuvaus, konservointi ja digitointi sekä digitaalisten aineistojen käytettävyys• Luomuinstituutti (yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa); luomututkimuksen valtakunnallinen koordinaatio ja kehittäminen• Yliopistokeskuksen koordinaatioyksikkö
LUT-yliopisto	<ul style="list-style-type: none">• Erotustekniikan osasto; veden puhdistamiseen liittyvä T&K-toiminta• Bioenergian tutkimusryhmä; bioenergian logistiikkaan ja liiketoimintamalleihin liittyvä T&K-toiminta• Yrittäjyyden tutkimusryhmä; yrittäjyyteen liittyvä T&K-toiminta

YLIOPISTOKESKUKSEN HALLINTO

Yliopistokeskuksen sopimuksen mukaan yliopistokeskuksen toimintayksiköt ovat yliopistojensa alaisia ja itsenäisiä suhteessa yliopistokeskukseen. Yliopistot siis ohjaavat toimintaa Mikkelissä omien strategioidensa kautta.

Yliopistokeskuksella on koordinoiva yliopisto, josta sovitaan yliopistojen kesken aina sopimuskaudeksi kerrallaan. Mikkelin yliopistokeskuksessa koordinaattorina on toiminut alusta lähtien Helsingin yliopisto. Varsinaisesta yhteistyöstä vastaavat yliopistokeskuksen ohjausryhmä, johtoryhmä ja pääsihteeri.

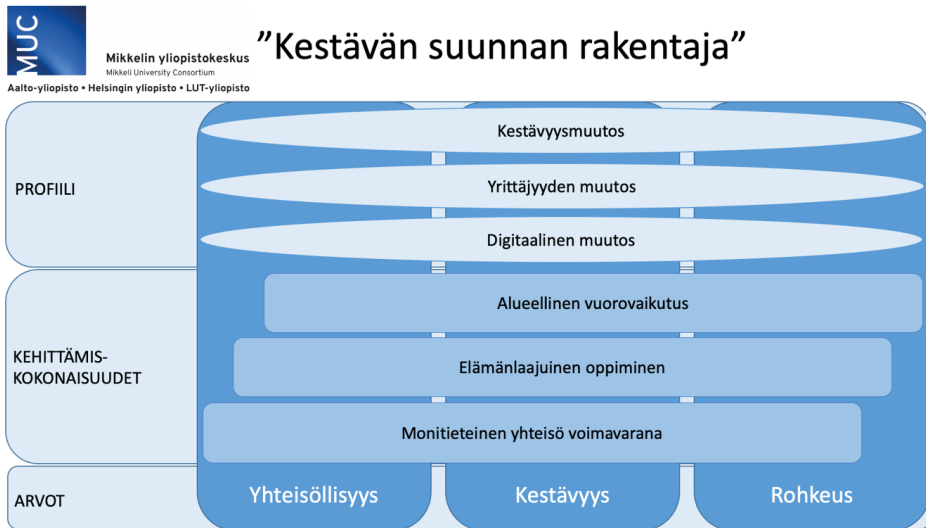
Ohjausryhmän jäseniä ovat sopimusosapuolina olevien yliopistojen rehtorit tai heidän valitsemansa henkilöt ja Mikkelin kaupunginjohtaja. Ohjausryhmä vastaa yliopistokeskuksen strategisesta johtamisesta ja tavoitteiden asettamisesta sekä päättää toimintaperiaatteista. Yhteisistä sopimuksista ja niiden allekirjoittamisesta päätetään tapauskohtaisesti ohjausryhmässä.

Yliopistokeskuksella on johtoryhmä. Sen jäsenet edustavat yliopistokeskuksen toimintayksiköitä ja Mikkelin kaupunkia. Yliopistokeskuksen pääsihteeri toimii johtoryhmän alaisuudessa. Hänen tehtävänä on yliopistokeskuksen toimintayksiköiden yhteistoiminnan kehittäminen ja koordinointi sekä edunvalvonta ja yhteydenpito sidosryhmiin. Pääsihteerillä on apunaan koordinaatioyksikkö.

Yliopistokeskuksella on myös neuvottelukunta. Sen tehtävänä on edistää edunvalvontaa, vuorovaikutusta ja yliopistollista toimintaa alueella sekä tehdä yliopistotoimintojen kehittämistä koskevia aloitteita ja esityksiä.

YLIOPISTOKESKUKSEN STRATEGIA JA SEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Yliopistokeskuksella on yhteinen strategia. Uusin Kestävän suunnan rakentaja -strategia hyväksyttiin yliopistokeskuksen ohjausryhmässä kesäkuussa 2020 (kuvio 1). Vaikka jokaisella yliopistolla on omat arvonsa, yliopistokeskuksen uusi strategia haluttiin pohjata yhteisiin arvoihin. Näitä ovat yhteisöllisyys, kestävyys ja rohkeus. Kehittämistoiminta perustuu kolmeen kehittämiskokonaisuuteen, jotka ovat monitieteinen yhteisö voimavarana, elämänlaajuinen oppiminen sekä alueellinen vuorovaikutus. Yliopistokeskuksen profilina ovat kestävyysmuutos, yrittäjyyden muutos ja digitaalinen muutos.

Kuvio 1. Mikkelin yliopistokeskuksen strategia

Kolmesta yliopistosta löytyy erilaisia toimintakulttuureita, tavoitteita, tieteenaloja ja ennen kaikkea ihmisiä. Jotta yliopistokeskus ja siihen kuuluvat toimijat pystyvät rakentamaan monitieteistä tutkimusta, se edellyttää ensi vaiheessa oppimista toisista yliopistoista, tieteenaloista ja ihmisistä. Yhteisön kehittämisen näkökulmasta oleellisia ovat ihmisten kohtaamiset virallisissa ja epävirallisissa yhteyksissä sekä yhteistä toimintamalleista sopiminen ja monitieteisen tutkimuksen tekeminen niiden pohjalta.

Yliopistojen päätehtävä on tuottaa tietoa yhteiskunnan käyttöön. Mikkelissä tavoitteena on toteuttaa tiedekasvatusta yhdessä varhais-, perus- ja lukio-opetuksen kanssa sekä kehittää yliopisto-opintojen suoritusmahdollisuuksia selkeyttämällä opintopolkuja ja kehittämällä ohjausta. Yliopistoilta odotetaan enenevässä määrin yhteistyötä yritysten kanssa. Tässä on luonnollisesti myös tieteenalakohtaisia eroja. Mikkelissä kehitämme parhaillaan uutta yhteistä toimintamallia tiedon ja osaamisen välittämiseen.

Yliopistokeskusten olemassaoloon liittyy vahvasti aluekehittäminen, johon tutkimus- ja opetustoiminnalla pyritään ensisijaisesti vastaamaan. Vuorovaikutukseen kuuluu paljon viestintää ja yleisötapahtumia. Yliopistokeskuksen toimijat järjestävät monia yleisöluentoja, Tieteen päiviä ja ajankohtaisia tiedeseminaareja. Lisäksi vuorovaikutukseen kuuluvat jatkuva dialogi alueen kehittämistarpeista ja sen kautta mahdollisten uusien osaamistarpeiden tunnistaminen.

LOPUKSI

Yliopistokeskus on sopimukseen perustuva verkosto, jolla on oma hallintomalli ja yhteinen strategia. Vaikka taustalla sopimassa ja päättämässä on organisaatioita, käytännön tasolla asioita tekevät kuitenkin aina ihmiset. Tässä mielessä kaiken yhteistyön tärkeimpänä lähtökohdiana ovat yhteiset pelisäännöt sekä luottamus toisia ihmisiä ja organisaatioita kohtaan. Tämä korostuu erityisesti yliopistokeskuksen koordinaatiotehtävässä. Siinä on pystyttävä sovittamaan yhtä aikaa yhteen erilaisia tulokulmia, ulkopuolelta tulevia odotuksia ja kehittämisen haasteita.

LÄHTEET

Opetus- ja kulttuuriministeriö. s.a. Yliopistokeskukset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/yliopistokeskukset> [viitattu 17.11.2020].

Kestävän suunnan rakentaja – Mikkelin yliopistokeskuksen strategia 2021– Yliopistokeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://muc.fi/yliopistokeskus/strategia/> [viitattu 19.3.2021].

INTERNATIONALIZATION OF MEDICAL EDUCATION

– Experience in successful cooperation

Irina Bakhtina, Larisa Garderobova & Elena Godovykh

INTERNATIONALIZATION DEVELOPS MEDICAL EDUCATION

Internationalization in education is defined as the integration of international, cross-cultural, or global experiences into the purpose, functions, or processes of educational organizations. Internationalization in education may mean academic mobility for teachers and students, projects and partnerships, research initiatives, and international academic programs, or the delivery of education to other countries using remote technologies. The implementation of educational programs at partner institutions using remote methods and the inclusion of global evaluation tools in the curriculum are also considered as part of internationalization (1).

Since 2003, with Russia's entry into the Bologna process, new forms and directions of international cooperation in the field of education have been introduced. Within the framework of academic exchanges, faculties improve their skills and competencies in the field of scientific activity (2).

Due to the opportunity of getting special scholarships, the availability of education for Russian students abroad (including dual degree programs) is increasing. Implementation of the Bologna Declaration principles in higher medical education in Russia takes place at the level of higher nursing education through the development of bachelor and master's programs.

The main directions of development of modern nursing and the system of higher and post-graduate medical education are focused on the recognition of professional qualifications, the development of academic mobility, and the introduction of a quality management system in education. Promotion of cross-border education cooperation, development of international nursing expertise and mobility, and networking between practitioners in the field on both sides of the border are appropriate and respectable goals for educational cooperation (1).

MULTIPLE FORMS OF INTERNATIONAL COOPERATION WITH FINNISH UNIVERSITIES OF APPLIED SCIENCES

The St. Petersburg Center of Postgraduate Medical Education has more than 30 years of experience in international cooperation. Our institution is developing a competency-oriented approach in the further vocational education and training of medical staff, turning to the best domestic and foreign experience in terms of a mutually beneficial network partnership with universities and health care organizations, providing integration into the international educational space.

Recently, the international partnership has focused on the organization of joint educational programs aimed at studying nursing care delivery systems at medical and preventive treatment facilities in the EU countries as well as the methods and algorithms of nursing care in the clinics of Europe, with its adaptation to the needs of medical and preventive treatment facilities in Russian clinics.

Today, based on bilateral agreements, there is a network interaction with key partners in Finland represented by the universities of applied sciences: University of Applied Sciences of South-Eastern Finland (Xamk), University of Applied Sciences Metropolia (Helsinki), and Savonia University of Applied Sciences (Kuopio). The international partnership between the Center of Postgraduate Medical Education and the Finnish universities is developing in the following areas: educational programs for students in the framework of academic exchange and internships, professional development of teaching staff, and research projects.

The main areas of network cooperation are nursing management, occupational diseases, innovative technologies for treatment and diagnosis, public health, modern aspects of infection control in medical organizations, rehabilitation, maternal and child health, clinical safety, innovative technologies in continuing medical education, and others.

Since 2008, more than 30 continuing education programs for health care providers, heads of medical and educational organizations and faculty have been conducted jointly. The Xamk University experience was taken during the establishment of the Simulation and Training Center in 2012 at the St. Petersburg Center of Postgraduate Medical Education. The methodology of simulation training was studied by the St. Petersburg Center teaching staff in seminars and internships organized at the academic base of Finnish partners.

In September 2017, the modular course Live-Stream Simulation Training (Streamalation) was held at the SPb Center of Postgraduate Medical Education. The program was dedicated to a discussion of the problems of continuing medical education (Russian and Finnish trends), technologies of interactive and problem-oriented training, and simulation training based on real cases. This area of cooperation is particularly relevant in 2021 due to the Covid-19 pandemic and the lack of opportunities to arrange study abroad programs.

COVID-19 PANDEMIC CHALLENGED THE TRADITIONAL TEACHING METHODS

The Covid-19 pandemic has challenged the structure, delivery, and technologies of post-graduate medical education. A growing number of educational medical organizations have been implementing a transition from traditional teaching methods to online teaching – or a combination of online and traditional teaching.

Since March 2020, our institution has quickly responded to the needs and new tasks of the health care system and has played an important role in educating health care providers all over the country. In total, more than 50 distant educational programs were implemented via the Moodle, Webinar, and Zoom platforms.

A new program devoted to the epidemiological safety of medical organizations during the Covid-19 pandemic was implemented and delivered for specialists in federal health care organizations. Several online scientific and practical conferences took part during 2020. More than 1500 managers, physicians, and nurses participated in these educational events. The main aim of these conferences was to demonstrate best practices in answering questions of epidemiological and clinical safety at health care organizations during the pandemic, including emergency medicine, rehabilitation of Covid-19 patients, and psychological support for patients and health care providers.

Today, the activity of St. Petersburg Center for Postgraduate Education of FMBA is focused on the adaptation of interdisciplinary and international network approaches in the field of medical education (2).

REFERENCES

Hänninen, J. & Bakhtina, I. 2018. Synergy in health care through cooperation with Russian partners. In book Haikara, A. & Ryttyläinen-Korhonen, K. (eds.) Yhteistyötä, ymmärrystä ja uteliaisuutta. Venäjä-osaamista kehittämässä. *Xamk Kehittää* 68. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 19–31.

Бахтина И.С., Гардерובה Л.В., Годовых Е.А. & Хэннинен Ю. 2019. Вопросы интернационализации медицинского образования: роль сетевого партнерства и международного сотрудничества в обеспечении качества подготовки кадров для современного здравоохранения. *ДПО в стране и мире* 2(44), 32–34.

Hänninen, J. 2018. Theoretical and practical aspects of internationalization in higher education. Теоретические и практические аспекты интернационализации высшего образования. Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции с международным участием «Горизонты медицинского образования: подготовка кадров для современного здравоохранения». – СПб: ФГБОУ ДПО СПб ЦПО ФМБА России, 50. PDF document. [accessed 4 October 2018].

Бахтина И.С., Гардерובה, Л.В. & Баландина И.Н. 2018. Ошибки симуляционного обучения как фактор снижения качества медицинской помощи. Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции с международным участием «Горизонты медицинского образования: подготовка кадров для современного здравоохранения». – СПб: ФГБ

KORKEAKOULUJEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN DIGITAALISESTI

Marja-Liisa Kakkonen

JOHDANTO

Kansainvälisestä yhteistyöstä on tullut luonteva osa korkeakoulujen toimintaa. Opettajat ja tutkijat voivat matkustaa ulkomaiseen partnerikorkeakouluun tekemään opetus- tai muita työtehtäviään. Lisäksi verkosto- ja TKI-yhteistyöhön sisältyy yhä enemmän fyysisiä tapaamisia ulkomaalaisten partnereiden kesken yhteistyön eri vaiheissa. Niinpä liikkuvuus yli rajojen on ollut luonteva tapa kehittää ja ylläpitää partnerisuhteita.

Myös korkeakouluopiskelijat ovat voineet suorittaa niin opintojaan kuin työharjoittelujaksojaan ulkomailla jo usean vuosikymmenen ajan. Viime vuosina koulutuksiin liittyvä virtuaalinen yhteistyö korkeakoulujen kesken on lisääntynyt jossakin määrin. Vuonna 2020 se kuitenkin teki covid-19-pandemian vuoksi digiloikan. Korkeakoulut ovat kehittäneet uusia toimintamalleja yhteistyön ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Toimintamallien parhaita käytänteitä voidaan hyödyntää, kun aikanaan palataan uuteen normaaliin.

Tämä artikkeli tarkastelee korkeakoulujen yhteistyötä ja sen kehittämistä yleisesti sekä pohtii yhteistyön kehittämistä digitaalisesti (virtuaalisesti). Artikkelissa virtuaalisuudella ja digitaalisuudella tarkoitetaan pääsääntöisesti samaa: tehdään yhteistyötä verkossa teknologiaa hyödyntämällä.

KORKEAKOULUJEN YHTEISTYÖSTÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM 2017) mukaan korkeakoulutuksen laatu syntyy aidosti, kansainvälisesti ja rohkeasti uudistuvasta korkeakoulu-yhteistyöstä. Kansainvälisyys ja liikkuvuus edistävät sen monimuotoisuutta. Lisäksi OKM:n linjausten mukaan vuonna 2025 kansainvälisen toiminnan tulee läpäistä koko korkeakoulu (koulutus, TKI ja tukipalvelut). Kansainvälistymisjaksojen tulee olla etukäteen suunniteltuja ja toteuttamiskelpoisia sekä sisältyä opiskelijan opintoihin tai henkilöstön työnkuvaan.

Kansainvälisen toiminnan keskeisiä esimerkkejä koulutuksissa ovat opiskelija- ja opettaja-vaihdot. TKI-toiminnan yhteistyömuotoja ovat puolestaan hanke- ja tutkimusyhteistyö,

niihin liittyvät tapaamiset partnereiden kesken sekä tutkimustulosten esittäminen seminaareissa ja konferensseissa. Myös korkeakoulujen tukipalveluille on mahdollistettu kansainvälinen yhteistyö muun muassa vaihtojen ja työharjoittelujaksojen avulla. Taulukko 1 ja kuva 1 havainnollistavat korkeakoulujen yhteistyötä käytännön esimerkeillä.

Taulukko 1. Esimerkkejä korkeakoulujen kansainvälisestä yhteistyöstä

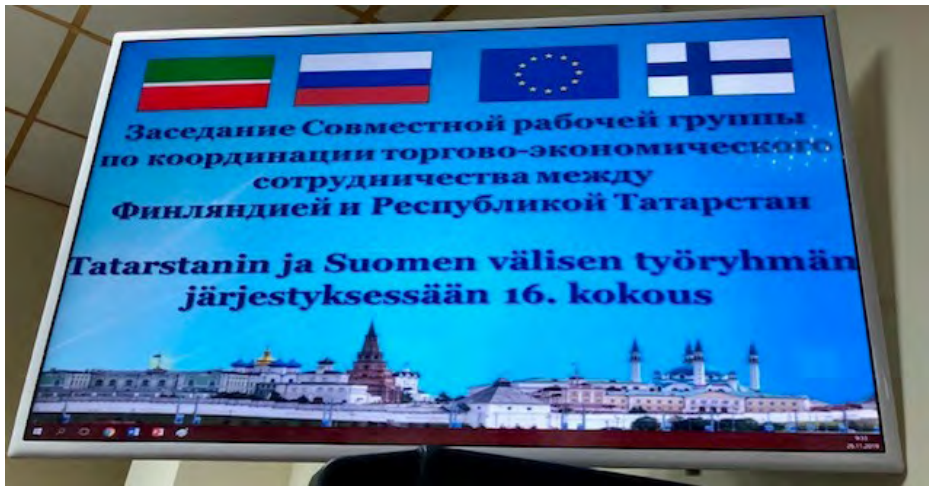
Koulutus	TKI	Tukipalvelut
Opiskelijavaihdot (lyhyet/pitkät; opinnot/työharjoittelut)	Hankeyhteistyö (suunnittelu ja toteutus)	Vaihdot (benchlearning)
Opettajavaihdot	Tutkimusyhteistyö	Verkostoituminen
Projektit (opintoihin liittyen)	Tutkijavaihdot	Työharjoittelujaksot
Kv-viikot, verkostotapaamiset	Seminaarit ja konferenssit	Seminaarit ja konferenssit
Verkko-opinnot	TKI-ryhmävierailut	Webinaarit
DD-ohjelmat		

Kuva 1. Kotka-päivä Pietarissa syyskuussa 2019 (kuva: Marja-Liisa Kakkonen)

Opetukseen liittyvän digitaalisen oppimisympäristön tulisi olla turvallinen, joustava ja helppo hallita sekä opiskelijoille että opettajille. Parhaimmillaan verkko-oppimisympäristö mahdollistaa opiskelijalle ajasta ja paikasta riippumattoman opiskelun ryhmässä ja itsenäisesti. Esimerkiksi Xamkin Learn-verkko-oppimisympäristö tarjoaa monipuolisia työvälineitä niin tehtävien ja verkkotentin tekemiseen, keskusteluun ja yhteydenpitoon kuin oppimateriaalin jakamiseen ja sisällön tuottamiseen (Xamk s.a.).

Korkeakoulujen yhteistyön kehittäminen vaatii aikaa ja voimavaroja, ja sen tulee olla molempien osapuolien edun mukaista. Perinteinen yhteistyöhön liittyvä toimintatapa on ollut vierailujen toteuttaminen toiseen korkeakouluun yksin tai useamman henkilön delegaationa. Vierailun aikana pääsee tapaamaan yhteistyön kannalta keskeisiä henkilöitä ja tutustumaan sekä korkeakoulun että maan kulttuuriin paikan päällä. Esimerkiksi marraskuussa 2019 Team Finland toteutti suurlähettiläs Mikko Hautalan johdolla vierailun Tatarstaniin, Kazaniin (kuva 2). Vierailun aikana toteutettiin niin etukäteen suunniteltuja kahdenkeskisiä neuvotteluita kuin ryhmätapaamisiakin yhteistyöstä kiinnostuneiden korkeakoulujen edustajien kanssa.

Kuva 2. Team Finland -vierailu Kazanissa marraskuussa 2019 (kuva: Marja-Liisa Kakkonen)

Vuoden 2020 aikana covid-19-pandemia on vaikuttanut suomalaisten korkeakoulujen opiskelijavaihtoihin kahdella tavalla: vaihtojen määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna merkittävästi ja opintojaksojen toteutustavat muuttuivat. Suomeen saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrä laski 6 639 opiskelijasta 2 342 opiskelijaan (n. 36 % vuosi aiemmin saapuneiden määrästä), jotka opiskelivat osin verkossa ja osin lähiopetuksessa (nk. hybridimalli). Vaikka täysimääräinen virtuaaliliikkuvuus (vaihto-opintojen suorittaminen toisessa korkeakoulussa etäyhteyden kautta omasta kotimaasta käsin) jäi vielä vähäiseksi, uusia verkko-opintojaksoja kehitettiin lisää. Osa suomalaisista korkeakouluista ei toteuttanut opiskelijaliikkuvuutta syksyllä 2020 ollenkaan; yhteensä 11 korkeakoulua peruutti vaihdot kokonaan sekä lähtevien että tulevien opiskelijoiden osalta (tosin joissakin on kuitenkin tehty poikkeuksia kaksoistutkinto-opiskelijoiden ja pakollisen ulkomaanjakson suorittavien opiskelijoiden suhteen) (Opetushallitus 2020).

Vuonna 2020 korkeakoulujen henkilöstöliikkuvuus ulkomaille muuttui lähes mahdottomaksi maaliskuun jälkeen. Tarvittiin uusia toimintatapoja yhteistyön jatkamiseksi tai kehittämiseksi. Näin ollen aikaisemmin luotuja digitaalisia toimintamalleja kehitettiin edelleen ja samalla luotiin uusia. Kaiken kaikkiaan fyysinen liikkuvuus yli maan rajojen on korvattu verkkoyhteyksillä, ja yhteistyömuodot on muutettu virtuaalisiksi.

VIRTUAALISEN YHTEISTYÖN HYÖTYJÄ JA HAASTEITA

Virtuaalisessa yhteistyössä ja sen kehittämisessä on monia hyötyjä. Ensinnäkin se mahdollistaa korkeakoulujen yhteistyön jatkumisen, vaikka ei voida matkustaa yli rajojen eikä tavata fyysisesti. Kansainvälisten tapahtumien ja tilaisuuksien toteuttaminen virtuaalisesti mahdollistaa myös useampien henkilöiden osallistumisen (vrt. matkustaminen yli rajojen), mikä lisää näkökulmia ja sen myötä vahvistaa niiden monimuotoisuutta. Keskeisiä hyötyjä ovat myös ajan säästö ja kustannustehokkuus. Ja koska ei matkusteta, ei synny matkustuskuluja, minkä myötä myös yksiköiden ja korkeakoulujen tasa-arvo toteutuu. Mikäli korkeakouluilla on hyvät partnerisuhteet, ne ovat luoneet pohjan yhteistyön laajentamiselle myös virtuaaliseksi. Kaiken kaikkiaan virtuaalisessa yhteistyössä luodaan pohjaa ja lisäarvoa tuleville fyysisille tapaamisille (sitten, kun se on taas mahdollista).

Virtuaalisen yhteistyön haasteita voidaan tarkastella sekä organisaatioiden että yksilöiden näkökulmasta. Voidaan esimerkiksi pohtia, millainen organisaation toimintakulttuuri on ja missä vaiheessa organisaatio on digitaalisuuden hyödyntämisessä toiminnassaan (mm. millaiset ovat teknologiset ratkaisut, ohjelmat ja järjestelmät sekä niiden yhteensopivuus ja käytettävyys partnereiden kesken). Yksilön näkökulmasta haasteina voivat olla esimerkiksi partnerikoulun kielen ja kulttuurin tuntemus sekä itse asiaan ja teknologian hyödyntämiseen liittyvät henkilökohtaiset tiedot, taidot, kokemus ja asenne. Haasteena saattavat olla myös yksilön resurssit virtuaaliseen yhteistyöhön – millaisilla resursseilla virtuaalista yhteistyötä tehdään (esim. tehdäänkö sitä oman työn ohessa vai osana päätyötä).

Kun virtuaalista yhteistyötä verrataan fyysisiin tapaamisiin partnereiden kanssa, havaitaan, että virtuaaliset kontaktit ja tapaamiset ovat melko lyhyitä. Ja vaikka työ voidaan tehdä kohdeorganisaatioissa tapaamisten välillä (oletuksena, että työn määrä ja laatu ovat samat), voidaan kuitenkin pohtia, jääkö virtuaalisesta kansainvälisestä yhteistyöstä puuttumaan jotakin, jos se toteutetaan pelkästään verkossa.

PÄÄTELMÄT

Kansainvälinen yhteistyö on olennainen osa korkeakoulujen toiminnan kehittämistä. Siihen ovat perinteisesti liittyneet fyysiset tapaamiset sekä opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuus yli maan rajojen. Koronapandemia on luonut tilanteen, jossa matkustaminen ulkomaille on ollut lähes mahdotonta ja on tarvittu muita toimintamalleja yhteistyön ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Vuonna 2020 korkeakoulujen välisen virtuaalisen yhteistyön kehittäminen on luonut toimintamalleja uuteen normaaliin, kun sen aika koittaa. Korona-aikana hyväksi havaitut toimintamallit lisäävät kustannustehokkuutta ja – vähenevän matkustamisen myötä – organisaatioiden vastuullista toimintaa, mikä todennäköisesti muuttaa korkeakoulujen toimintatapoja myöhemmin. Korkeakoulujen virtuaalisen yhteistyön kehittäminen luo samalla pohjaa ja lisäarvoa henkilökohtaisille tapaamisille tulevaisuudessa – sitten, kun se on taas mahdollista ja välttämätöntä yhteistyön rakentamisen ja kehittämisen näkökulmasta.

LÄHTEET

OKM. 2017. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/kv-linjaukset> [viitattu 1.12.2020].

Opetushallitus. 2020. Korkeakoulujen arvio: syyslukukauden opiskelijavaihtojen määrä jää kauas normaalista. Uutinen 4.9.2020. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/korkeakoulujen-arvio-syyslukukauden-opiskelijavaihtojen-maara-jaa-kauas-normaalista> [viitattu 1.12.2020].

Xamk. s.a. Tervetuloa oppimaan! Xamk Learn -oppimisympäristö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://learn.xamk.fi>. [viitattu 1.12.2020].

YHTEISTYÖN PAIKAT JA TEKIJÄT

Markku Kangaspuro

ISOJENKIN ONGELMIEN RATKAISEMINEN ON MAHDOLLISTA

Yhteistyön tarve syntyy tiedon ja asiantuntijuuden tarpeesta. Koulutuksella hankittavan tiedon ja asiantuntijuuden tarve puolestaan määräytyy yhteiskunnallisesta tarpeesta, talouden ja kulttuurin synnyttämänä. Opetus ja oppiminen taas tapahtuvat erilaisten reunaehtoisten puitteissa, joista sekä tekijät että opettamisen ja tiedon tuottamisen paikat ovat aina olleet keskeisiä.

Nyt kun rajat ovat olleet suljettuina ja oppilaitosten, julkisten tapahtumien ja laitosten toimintaa on rajoitettu, kansainvälisestä yhteistyöstä puhuminen tuntuu erityiseltä ja aiempaa tärkeämmältä. Aiemmin ihmisiä erottaneet, joskin useimmiten myös ylitettävät, fyysiset ja mentaaliset esteet ovat vaihtuneet viimeisen yhdeksän kuukauden aikana covid-19-pandemian pakottamiin, julkista keskustelua ja ihmisten mieliä hallitseviin, entistä ahtaampiin rajoihin.

Kaikesta pandemian tuottamasta tuhosta huolimatta tilanteessa, johon olemme joutuneet, on myös jotakin valoisaa. Se on osoittanut, että meidän on mahdollista toteuttaa isommissa mittakaavassa koko ihmiskunnalle ja pienemmässä mittakaavassa meidän työllemme välttämättömiä muutoksia. Se, että ihmiskunta kykenee vastaamaan tieteellä ja tiedolla covid-19-pandemian kaltaiseen globaaliin ongelmaan ja myös löytää siihen tarvittavan rahoituksen, luo uskoa myös muiden isojen ongelmien ratkaisemisen mahdollisuuteen.

Pienempien haasteiden ratkaisemisessa otimme keväällä harppauksen kohti uutta. Opetuksen ja kanssakäymisen digitalisaatio muuttui tilanteen pakottamana todeksi muutamassa kuukaudessa. Alkoi ennennäkemätön opettajien ja opiskelijoiden uusien työskentelytapojen opiskelu samaan aikaan, kun moni opettaja siirsi kontaktiopetuksensa lennossa verkkoon. Samalla kun opiskelijat opettelivat oppimisen taitoja verkossa, heistä tuli uusia menetelmiä käyttämään opettelevien opettajien taitojen testaaajia ja parhaassa tapauksessa myös oppimista edistäviä kriitikoita.

COVID-19-PANDEMIA AIHEUTTI ”LUOVAN TUHON”

Perinteiselle kansainväliselle yhteistyölle, opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuudelle ja yhteistyön kehittämiseksi, pandemia on ollut pysäyttävä kokemus. On kuin todellinen rautaesirippu, jopa läpäisemättömämpi kuin kylmän sodan aikana, olisi laskeutunut maidemme rajoille ja jäädyttänyt vuosikymmenten aikana kehittyneet inhimillisen kanssakäymisen muodot. Siihen eivät monikertaviisumit ja voimassa olevat passit auttaneet. Kodeissa oppilaitosten sulkeminen ja siirtyminen etäopetukseen samaan aikaan, kun myös osa vanhemmista siirtyi etätöihin, aiheutti monenlaisia tuntemuksia ja järjestelyjä. Monet opiskelijat jäivät yksin vieraalle paikkakunnalle ja menettivät nuoren kasvulle tärkeän sosiaalisen ympäristön sekä opiskelussa vertaistuen ja kanssaoppimisen elämänpiirin.

Vähitellen näkyviin on piirtynyt myös ilmiö, joka tunnetaan taloudessa ”luovan tuhon” käsitteellä. Kun ulkoisen äkillisen muutoksen vaikutuksesta heikommin toimivia yrityksiä kuolee, niiden tilalle syntyy uusia, ehkä paremmin muuttuneiden olosuhteiden vaatimuksia vastaavia. Tätä ihmisen mielikuvituksen ja luovuuden moneen taipumista on tarvittu ja nähty paljon myös koulutuksessa. Tie uuteen digitaaliseen toimintaympäristöön on aukaisu juoksujalkaa ja välillä kompastellen – mutta myös peruuttamattomasti. Kontaktiopetuksen ”luova tuho” synnytti työllemme uuden paikan. Uusi digitaalinen tila muistuttaa ääretöntä avaruutta siten, että sen avaamia mahdollisuuksia tuntuvat rajoittavan ainoastaan meidän omat omaksumis- ja oppimiskykymme.

UUDEN NORMAALIN REUNAEHTOJA

Psykologi ja psykoanalyytikko Jacques Lacan on tutkinut ihmisen ajattelun tiedostamatonta osaa ja liittänyt sen kielen syntymiseen symbolisena tapana hahmottaa maailma ja itsensä. Lacanille kieli eli symbolisen järjestyksen tuottama tulkitseminen on avain siihen, miten ymmärrys tuotetaan. Yksinkertaisimmillaan kyse on siitä, että ymmärtääksemme toisiamme ja hahmottaaksemme toistemme tunnistaman todellisuuden meidän on käytettävä yhteisiä symbolisia merkkejä, kuvia ja käsitteitä. Tästä on kyse myös, kun puhumme vale uutisten (fake news), dis-informaation ja totuuden jälkeisen ajan (jossa kuviteltu uskotaan tunteen kautta todeksi) demokratiaa rapauttavasta vaikutuksesta. Digitalisaation ansiosta tutkitun tiedon, vaihtoehtoisten totuuksien ja propagandan maailmat sekä niiden vaikutus ihmisten ymmärrykseen ovat nyt samassa paikassa kuin tiedon ja opetuksen portinvartijan aseman menettäneet tiedon ja sivistyksen instituutiot sekä koulutuslaitos.

Tämä on siirtänyt oppimisen ja ymmärtämisen aivan uudenlaiseen toimintaympäristöön. Se asettaa kysymyksen siitä, miten opettajien ja oppijoiden maailmankuvalliset kartat ja käsitteet saadaan yhdistettyä niin, että viesti ymmärretään samalla lailla. Miten ylitämme eri aikaa elävien sukupolvien (visuaalinen ja tekstuaalinen) kulttuurien symboliset käsite-erot siten, että kaikki kykenevät lukemaan samaa karttaa?

Kun yhteistä karttaa ei ole, siitä seuraa se, miten väärinymmärryksen maailman suurimmaksi ongelmaksi nimennyt venäjän kielen ja kirjallisuuden professori Arto Mustajoki (2020) on määritellyt idän ja lännen dialogin. Hän kiinnittää huomion alitajuiseen ja psykologiseen ulottuvuuteen väittäessään, että kyse on yleensä pikemminkin monologiasta ja parhaassa tapauksessa näennäisdialogista. ”Ennen kuin venäläisten käsitykset saavuttavat länsi-ihmisten tietoisuuden, aivojen intuitiivinen osa on jo ehtinyt tehdä niistä oman tunnepohjaisen analyysinsä. Sama tapahtuu toisinpäin venäläisten mielissä.”

Onko tilanne siis toivoton? Oppiminen ja dialogi perustuvat vuorovaikutukseen, jota digitalisaation uudet välineet voivat parhaimmillaan edesauttaa. Samalla joudumme kuitenkin hyväksymään sen, että tulkinta ei tapahdu koskaan pelkästään yhdensuuntaisesti tekstin ja visuaalisen kuvan tuottajan haluamalla tavalla, vaan vastaanottaja on aktiivinen viestin tulkitsija ja muokkaaja. Sen seurauksena viestiä ei koskaan vastaanoteta sellaisena kuin lähettäjä haluaa sen vastaanotettavan, vaan siihen vaikuttaa aina vastaanottajan kulttuurinen, psykologinen ja emotionaalinen suodatin.

LOPUKSI

Artikkelini otsikko koski yhteistyön paikkoja ja tekijöitä. Sen alla olen käsitellyt joitakin digitaalisen maailman reunaehdoja. Niistä tärkeimmän eli inhimillisen tekijän merkitys ei ole muuttunut, mutta digitalisaation johdosta visuaalisten symbolien käytöstä on tullut ehkä entistäkin vaikuttavampaa. Yhden selityksen tähän tarjoaa informaatioteknologian ja viestinnän professori Janne Seppänen (2005), joka huomauttaa, että ”visuaalinen kokemus ei palaudu täysin kielelliseen raportointiin, koska ihmiset ajattelevat ja tuntevat syvemmin kuin kykenevät kielellisesti ilmaisemaan”.

KIRJALLISUUS

Freeden, M. 2019. Mitä on ideologia? Tampere: niin & näin.

Mustajoki, A. 2020. Väärinymmärryksiä. Helsinki: Gaudeamus.

Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.

